

Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

2079

15. aastakäit

Uksit nummer 15 top.

Meie Maa

Nr. 114.

Laupäeval, 22. oktoobril (4. novembril). 1916.

Nr. 114.

Õõda Afrikas. Inglise eeljalga kottupõrkamine jakslastega.

Prantsuse lendur filmapilgul enne õhuse tõusmist.

Proua Leeni lahutus.

Ewald G. Seeligeri lõbus roman. (Järg 13.)

„Wahkel weel on sügaw põhi!“ seletas proua Detleffen ja naeratas.

„Mis seal siis on?“ ütles proua Gerstenberger. „Kui mind keegi noormees kaasa kutsuks, mina lähaksin kohe!“

„Arge kartke, teid juba keegi ei kutsu!“ trööstis Lillo-onu teda lahkestes.

Proua Gerstenberger tegi kõige hapuma näo, sest wanter wuras üle kiwide mäest alla. Dusterode taga muutus maakohi õige ühetooniliseks. Alles kui metsa jõuti ja hobused jalgsialalt mäest üles läksid, läks asi lõbusamaks. Parem ja paremal pool liikusid Sarzi mäed nagu näitefeinad mööda. Jõuti romantilisesse Bode orgu, kus kohwi joodi ja Fritz proua Gerstenbergeriga kõige uuematest lewademoodidest rääkima hakkas. Lillo-onu ei pööranud proua Detleffeni pealt filmagi ära ja wälke leitnant tundis enda täitfa üleauruse olemat. Tema siis oligi ka, kes minekule manitses.

Sügawal Bode orus tõusis palawus. Proua Detleffen ajas mantli maha ja nähtawale tuli weinipunane kostium, mis kaela alt hästi wälja lõigatud.

Nüüd kadus Fritzü enesewalitsus. Ilka laugemale nihkus ta proua Gerstenbergerist, et kaelawäljalõiget paremine näha. Iga rattatõuke juures soowis ta palawalt, et onu enam taganeks ja ta näha saaks, kas proua Detleffeni wälkest musta plekki rinnal on. Kuid lootus pettis. Proua Detleffeni kleidil olid wististe kahelordsed wajutisnööbid.

Fritz ei kuulnud midagi, mis räägiti. Hüpnosiferitult wahtis ta kaela wäljalõike peale. Proua Detleffen sai rahutuks, kobas käega üle nööpide ja nihkus laugemale. Seda Fritz soowis. Nüüd nägi ta weel laugemale. Ta tegi äkitselt ühe laest allarippuwa rihmaga tegemist ja kõõritas ülevalt alla. Aga ei midagi. Weel oli seda wähe.

Nüüd wõttis ta kallalekippumise ette ja pakkus oma plati leinrandile. See tahtis juba paklumist wastu wõtta, kuid proua Detleffen astus wähele.

„Herra Semmelhack noorema poolt on uut haiguse hoogu oodata!“ seletas ta. „Ta nihutab enast edasi-tagasi ja tülitab juba rihmasid, ilma et seda waja oleks.“

Fritz kiristas hambaid ja tõmbas käed rusikasse.

„Waadake, waadake!“ hüüdis proua Gerstenberger. „Nüüd algab haledus jälle. Kui me ta ometi kaasa wõtmata oleksime jätnud!“

„Fritz!“ manitses onu. „Kui sa jälle hullama hakkad, lähed puki peale!“

„Aga onu!“ ütles Fritz etteheitlikult. „Kas ma siis kõrwugi ei wõi liigutada?“

„Parem hoidke nad kõwad!“ ütles proua Gerstenberger. „Kes niisuguse tahtluse all on kui teie, peaks kõigi niisuguste asjade eest hoidma!“

Nad jõudsid Eresiburki. Siin ronis sõidutee järju kaldamägestiku otsa, kuna jalgteer Bode äärt mööda wiis. Alles minnes wõttis Fritz proua Detleffeni mantli oma kätte ja nuuskis tähelepänemata jelle kallal. See õhnas karikelluste järele. Selene aga ei jallunud mingisugust lõhnaõli.

Proua Detleffen soowitas jalgsi Thalesse minna, kuna proua Gerstenberger sõita soowis. Ka leitnant tahtis jala minna, kuigi see ta nõrgale südamele hea ei wõinud olla. Wiimaks ütles Lillo-onu wägewa sõna, mille järele proua Gerstenberger Fritzuga tõlda pidi jääma, onu Lillo, leitnant ja pr. Detleffen jala pidid minema.

„Ei!“ ütles proua Gerstenberger otjustawalt. „Herra Semmelhacki seltsis mina ei lähe. Kardan. Parem sõidan juba üksi.“

Wupsti largas Fritz maha. Kuid ta oli arwe ilma wahita teinud. Ka see tahtis nüüd jala kätta.

Lillo-onu kaotas kannatuse. Wahi seltsis ta rännata ei tahtnud.

„Silmapilk minge jälle pukti!“ wihastas ta. „Mina wastutan, et midagi ei siinni. Dr. Rörenbergiga räägin ma ise!“

Kui Tõle wiititas, hakkas Fritz ta waruast kinni, liikas ta tõlda ja lõi ufte kinni. Kutsar andis hoostele piitsa ja tõld wuras edasi. Waht tahtis jälle wälja hüpata, aga proua Gerstenberger hoidis teda kusekilust kinni, nagu jeda kord õnnis waaraw-proua karsle Joosepiga tegi.

Nüüd mindi paljutujulisesse, wingawānga keelewasse kuristiku, milles Bode weed lofustiwad. Kohiseses, wahutades, lahkudes ja üle suurte kaljumürakate libisedes tungisid jahedad wood kitsas woodis. Ilka kõrgemale tõusid mõlemad kaldaseinad üles taewa poole, kuni nad ülewal nii ligistiku koondusiwad, et teerada üsna kitsaks jäi.

Lillo-onu mõtted läksid kõige kenamine täide. Proua Detleffen sammus tema seltsis elawalt juttu westes ees, kuna Fritz leitnandi kaasas taga kõndis. Nad rääkiswad üksteisega maewalt; wahetasid ainult oru kõige ilusamates kohtades mõne sõjema sõna looduse üle. Muudu olid nende mõtted laiali. Fritz pidi wahetpidamata wälke pleki peale mõtlema, ja leitnant oli wihane wiletsa Lillo Semmelhacki peale, kes ta oma milfontte abil proua Detleffeni juurest oli eemale tõrjunud.

„Ilge!“ mõtles ta. „Niisugune wana wares! Ilma kõige-wähemagi lihwi! Aga raha on tal! Ja see on mõduandew! Niisugused on naised!“

Ja ta otsustas oma sanatoriumis wiibimist võimalikult lühendada.

Sillo onu aga higistas. Jalutamist tema ei armasta. Ta pistis taskurätiku krae wahle. Kui ta selle wiimaks hotelli juures, kus nad tõlba oodata tahtsid, ära wõttis, oli mitte üksi krae, waid ka särk molas. Tal oli proua Detleffeni ees häbi, kuid see rahustas teda.

„Kes siis sellest küsib!“ naeratas ta lahkeste.

Sel filmipilgul nägi Fritz, aiatooli peale astudes ja õitswad lastaniaofka murdes, niitaugele proua Detleffeni kaelawäljaldi-tesse, et pruuni sära pöis ära näha.

Silmapiik olid kõik ta wait-
sed kahtlused, mis niikaua aega
teda piinanud, nagu nõiduse wäl-
kadunud.

Sündinud kurjategija wilumusega seisis tal uus plaan tohe walmsis. Enne kui tõld kohale jõudis, ruttas ta warg-
felt, enne weel ühe poe ümber ringi kolades, üle silla ja
jooksis kähku alla orgu. Poole tee peal nägi ta teisel kal-
dal tõlba üles minewat. Ruttu kargas ta ühe puu warju.
Nagu läbi udu nägi ta, kuida proua Gerstenberger Gottlieb
Tõlega elawalt juttu ajas. Tõle istus tema wastas ja kuu-
latas palwelikult. Siis lippas Fritz edasi.

Raudteejaamas pidi ta weerandtundi ootama. Nagu
põgenev kurjategija saatis ta selle aja ooteruumi kõige pi-
medamas nurgas mööda. Kui rong jaama ette sõitis, tor-
mas ta walguna kõige esimesesse wagunis. Hirn, et ta eht
kinni wõetaks, kadus alles, kui Dusterode rong juba minema
nõikus.

Dusterodesse jõudes, wõjutas ta kübara sügawale pähe,
jooksis peaaegu ühe pakikandja maha ja oli tund aega enne
õhtuõõti sanatoriumis. Seal walitses surmawäikus. Ilus
ilm oli kõik wõderad, kes haiged ei olnud, mägestikku meeli-
tanud.

Warwaste peal hiilas Fritz lõunapoolse elumaja kori-
dori mööda, kuhu tal midagi asja ei olnud, edasi ja kadus
nagu waras proua Detleffeni tuppa. Seal ronis ta woodi
alla ja jäi sinna liikumata lamama.

Raua aega walitses waitus. Siis kuulis ta, et kell õhtu-
jõõgile kutsus. Wäljast kostsid häälid. Kohe pärast teist
tella tuli proua Detleffen natukejaks ajaks tuppa. Fritz nägi
muidugi ainult ilusaid, kuldnallidega kingi. Nendele järg-
nesid teised, suuremad — tüdruk Martha omad. Sulistati
weidike ja klobistati pesulaua. Siis ruttas proua Detlef-
fen wälja. Tüdruk jäi tuppa, walas kannu wärsket wett
ja tegi woodi illes. Nähtawaste oli tal rutt, sest kõik see
läks ruttu. Siis läks üks kinni, ja Fritz oli jälle üksi.

Ta ootas tunni ja weel poole tundi. Siis tulid esime-
sed wõderad tagasi, et woodi minna. Wäljas teerati elekter
põlema. Woodi all, kus Fritz wiibis, walitses pimedus nagu
telbris. Üken näis lahti olewat, sest wahetewahel kostsid
wäljast aiateelt sammud. Terawa kuulatamise järele kuulis
Fritz wiimaks wäljas rahutust. Oli kuulda wahi ja doktor
Kõndeli häält. Õstti teda ja awaldati kartust. Sõnades
ei saanud Fritz aru. Siis tuli Sillo-onu nende juure. See
kõneles selgemine.

„Oh lori!“ urises ta heas tujus. „Umbrohi ei kao. Ei
tea, eht sõitis Hamburki.“

Siis aga wõjus Sillo-onu hääl õrnematesse registritesse

Rumenia sõjalaewal Mustal merel.

— kajas proua Detleffeni mahe naer. Bististe seisis ta
Sillo-onu kõrwal. Fritz naeratas ja ajas kõrwad kikki.

Warsti tuli wäljas lahtumine. Ka leitnant oli seal.
Ta rääkis midagi arusaamatut läbi nina ja lõi kannad kofku.
Nüüd hoidis Fritz hinge tagasi: sest proua Detleffen
tuli tuppa. Ta näis üsna wäsinud olewat. Waewalt tõstis
ta jalgu waiba pealt üles. Ta libises sellest üle ja wõjus
tugitoolile. Siis ohtas ta sügawaste.

„Kaua ja enam ei ohla!“ mõtles Fritz ja nihutas en-
nast lähemale, et enam näha. Weel walitses toas pimedus.
Proua Detleffen lihtas riimi ukse ette ja hakkas riidest
lahsti wõtma. Fritzul käisid sooja- ja külma juubimad üle selja.
Kui see nüüd ometi Helene ei olnud! Siis oli ta hirmjaste
nõgestes! Aga wait, pruunikas sära, mis ta näinud,
tõendas wastupidist.

Kui ta tulegi üles wõtaks!

Aga proua Detleffeni ei olnud nähtawaste tuld tar-
wis. Ta leidis pimedas kõik kätte.

„Just kui Helene!“ mõtles Fritz ja nihkus weel enam
woodi ääre poole. Nüüd wõis ta tema kuju näha. Helene
seisis pikas kimanos peegli ees ja hakkas juukseid lahti tege-
ma — oma ilusaid kuldjuukseid! Weel pimedaski särastid
nad. Ja siis teeras ta, äkki, elektri põlema.

Ja et helesinisel õõkuul weel sügawam kaelawäljaldi-
ge oli kui weinipunasel kostümil, ja walgus peegli juures täieste
tema toreda rinna peale langes, siis nägi Fritz, kes nüüd
juba terve pea woodi alt wälja sirutas, et wait, pruun
plekk tõepoolest olemas oli ja nimelt just sealsamas kohas
ja just niisamasugune kui Helenel.

„Nüüd oled sa mul pihus!“ sõstas Fritz ja kargas
kähku woodi alt wälja.

Ühe hüppega seisis ta proua Detleffeni ees ja lahmas
ta käewartest kinni.

„Nüüd tunnista!“ ähwardas ta.

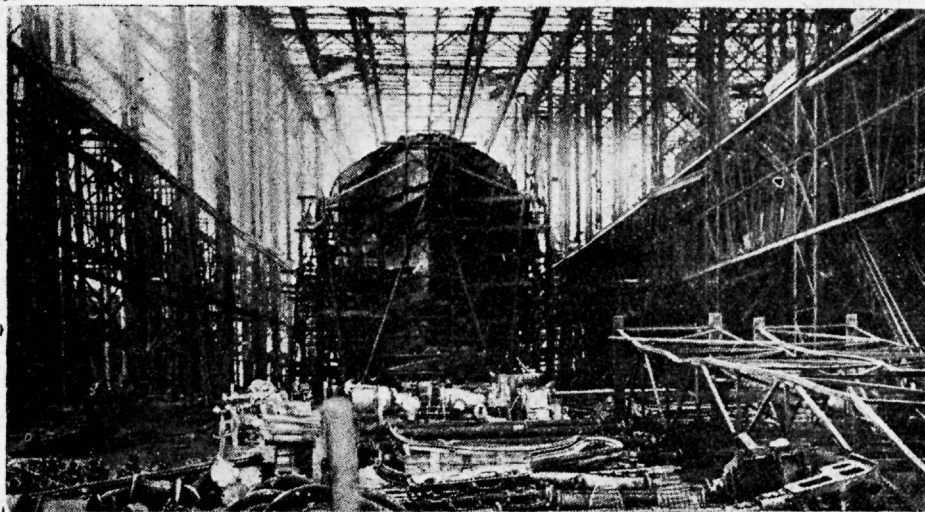
„Ha!“ hüüdis proua Detleffen ja katsus ukse poole
jooksta.

Aga Fritz hoidis ta kinni.

„Kas tahad ikka weel kommetit mängida!“ sõstas
Fritz, tema ligidusest nõiutult.

„Mu herra!“ hüüdis proua Detleffen wihastelt ja kis-
tus enda lahki.

„Jah!“ hüüdis Fritz wõidurõemsalt. „Sinu herra ma
olen! Ja teen ka selgets. Enne ma siit toast ei lahtu,
kui kõik selge on!“

Inglise laevatehases. Uus sõjalaev.

„Mis te dieti mõtlete?“ hüüdis proua Detleffen waljuste, ehk küll waljuste rääkimine keelatud oli, ja pööras selja vastu tellanööpi.

„Kifenda aga ja tee enesele häbi!“ hüüdis Fritz. „Minul üks kōit! Ja ma ütlen sulle, sa võtad lahutuse jalamaid tagasi. Mina ei lasse ennast sinust ühelgi tingimisel lahutada. Sest niitid ma tean, mis sa tahad. Wind hulluts teha ja Lillo-onule minna! Sa alatu naine! Minule ei taha ja neid miljonist anda, waid tahad neid ise saada. Sa siis teed enda veel uhteks ja kõneled abielu pühadusest. Noh, mis sa nõhised, tee suu lahti!“

„Kui ma teile selle peale ei kosta,“ wastas proua Detleffen rahulikult ja wajutas salamahsti tellanööpi peale, „siis sünnib see ainult sellepärast, et inimene hullu ei pea äritama. Silmapilt lahutuge siit toast!“

„Ei tule mul meeldegi!“ wastas Fritz ja kippus tale uueste kallale.

Seal kõlises wäljas kell. Fritz pööras tagasi. Warsti koputas Martha ukse pihta. Proua Detleffen liiskas riivi eest ära. Lõdruat ehmatas tangeks.

„Wiige see herre siit wälja!“ ütles proua Detleffen isna rahulikult. „Ta on toanuriga efinud.“

Ja Fritz lastis enda rahulikult wälja saata. Ta wiisati wälja. Ei olnud muud nõu, kui kaduda. Ta ärewus oli piirita. Ta jooksis puuestikku mööda ringi. Aga seal silmas teda Gottlieb Tõle, jooksis tale kohe järele ja wiis ta woodisse.

XVII.

Järgmisel hommikul liikus Guteknehti sanatoriumis jutt, et Fritz Semmelhac proua Detleffeni tuppä olla tunginud. Kohe pärast einet tekkisid igalpool ärewad salgad, kes selle hirmsa sündmuse üle mõtteid wahetasid. Proua Gerstenberger langes minestusesse, toibus aga kohe jälle, kui tarwis oli selle kohta oma mõtteid awalbada. Kuid enne wõttis ta rahustawat rohku.

„Kas ma ei ütelnud seda kohe?“ oigas ta. „Tal on ju alati nii hirmus waade. Kui teda ära ei wiida, lähen mina! Mõtelge, kui see mulle juhtuks! Mina saaksin kohe rabanduse.“

Doktor Nörenberg läks kohe proua Detleffeni juure ja wabandas ennast. Kuid proua Detleffen waatas asja peale kentjakast küljest.

Doktor Rõndelile oli see wesi tema weskile.

„Satyriasis!“ ütles ta õlgu kehitates, kui Nörenberg ta oma juure kutsus. „Selle peale olin ma ette walmistatud.“

Doktor Nörenberg andis järele, ja nad lastsid Fritzju kutsuda.

„Aha,“ mõtles Fritz, kui kutsu sai, ja läks Gottlieb Tõle jeltis kuni polsterdatud ukkeni. Ta astus arstide wahele ja tegi õige lõbusa näo. Mis wõidi temale siis teha? Ta oli ju ainult ise oma naise tuppä pugenud! Mitme rikkumuse järele jõuti wiimaks peasaja juure.

„On teil teie eilse ülespidamise kohta mõni seletus?“ küsis Dr. Nörenberg.

„Kas ma siis oma naise woodi alla ei tohi ronida?“ wastas Fritz.

„Sm!“ tegi Nörenberg ja wõttis ta lõuast kinni. „Teie usute siis tõeste, et proua Detleffen teie proua on?“

„Usute?“ naeris Fritz. „Mina tean seda, eisa õhtust saadik kindlastel! Sest proua Detleffenil on rinna peal just seesama pruun märk kui mu naiselgi.“

„See ei tõenda veel midagi,“ ütles doktor Rõndel. „Ra minul on seal pruun plekk.“

„Aga teid ei peaks ma iial oma naiseks!“ hüüdis Fritz. „Proua Detleffen on minu naine. Ta elab siin wõdera nime all. Waadake lord ta paberid. Ja ma wean kihla, et tal neid ei ole.“

Arstid waatasid üksteisele otja.

„Meil ei ole wähematti põhjust selle proua teadete juures kahelda!“ ütles doktor Nörenberg. „Selle läbi haawaksimme teda ainult. Kuid teie wastu wõtame meie wäljemad abinõud tarwitusele.“

„Dho!“ hüüdis Fritz ja asus wõitlusewalmis tooli taha. „Seda saame veel näha!“

„Muidugi!“ wastas doktor Nörenberg. „Teie nõusolemiseta ei sünni midagi, wähemalt esiotsa mitte. Ei taha teie meie korraldusi täita, siis peate siit lahutama. Ja siia tagasi tulla meie teid siis enam ei luba.“

Fritz kohtus. Rängekaelsusega ta siin kaugele ei jõudnud — see oli selge.

„Selle üle tahan ma enne onuga rääkida,“ wastas ta leplikumalt.

Dr. Nörenberg saatis wahi kohe onu järele. See tuli ta kohe, nõost wiha pärast punane. Sest peamees oli talle ta wennapõja wiimase häbiteo praegu täielikult ärajutus-tanud.

„Sina!“ kisas ta kurjategijat nähes. „Sa alatu nadifael! Poed daami tuppä ja ronid woodi alla — wuih, häbene! Niitid usun ma kindlaste, et sul kruuw lahti on. Mitte ainult üks — ei, kōit!“

„Niitid puudub ainult weel hullutuju ja meie wõtme ta hea südametunnistusega siit ära hullumajasse saata.“

Doktor Nörenberg sügas ärewalt oma habet.

„Aga ta oli siia tulles täieste normal,“ ütles ta.

„Näis normal olewat,“ parandas Rõndel. „Lähendab: teie arust. Minu arust mittel Nähtawaste oli ta ju enne niisugune. Wõi usute, et proua Detleffen proua Semmelhaciga tööpoolest üks ja seesama on.“

„Mitte sugugi!“ wastas Nörenberg. „Ma näen, waht enam ei aita. Selle saadame minema.“

„Meie peame haiget weel proowima,“ ütles Rõndel. „Bacaneb ta, siis jätame ta siia. Igatahes on tarwilik teda proua Detleffeni — tema hullusetuju wäljatutsujast — laugel hoida.“

„Küll meie nad tal jälle kinni keerame,“ tähendas doktor Rõndel. „Jääge aga rahulikult!“

Fritz tegi tõhise näo. Onu oli tema vastu, see oli kindel. Ja asi võis nüüd ometi veel wiltu minna.

„Mis me temaga teeme?“ küüsis onu nõutult.

„Teie võite ta ju ilma päranduseta jätta,“ tähendas Rõndel.

„Mis?“ küüsis Fritz ja lahmas toolitoest kinni. „Mind?“ Tagatargemaks!“

„Mis ja siis nii karjud?“ müristas onu. „Selleks ei ole sul kõige vähemasti õigust! Küll aga on meil õigus sinu pärast ärewad olla, ja jumalawallatu loom! Kui mõistlikud mehed räägivad, siis pea sina suu!“

Fritz jäi wait.

„Meie otsustasime,“ algas doktor Rõrenberg, „kui teie nõus olete, teie wenna poega teistest mõni päew täieste ära eraldada. Teie tunnete ju jääkelbri peal seiswat eranduse tuba?“

„Jääkeller on hea!“ naeris Tillo. „Sest külma on tale tarwis. Ja kui ta seal ei parane, soolame ta jääkelbrisse.“ „Soolame!?“ hüüdis Fritz ja lahmas toolist kinni. „Teie olete korraga kõik kolm hulluks läinud! Aga enne kui mind keegi puutub, lõõn ma siin kõik sõdik.“

Dr. Rõndeli pea wajus mabalamale. Hullutuju oli tulemas. Onnaks oli tool pöranda külge kinni kruuwitud.

„Kas ja oled wait!“ hüüdis onu ja astus arstide ette. „Kui sina siin midagi teed, pigistan ma su lõmaks ja jätan pärandusest ilma. Kuuled sa? See on minu wõimane sõna!“

„Sinu?“ küüsis Fritz ja weri tõusis tal näkku. „Ma wiskistan ju näruste miljoni peale. Minu pärast wista nad Elbesje wõi üks kõik kuhu, kuft ja nad warastafid! Ja kui sa nad mulle kingid, mina neid ei wõta. Sest sina oled kõige juures süüblane. Sina äsistafid mu Helenest lahku, wilets waim! Ja sellepärast tahan ka kõige pealt sulle näidata!“

Ja ta lahmas suure kraadillaasi ning kippus Tillo kallale.

See ei kahelnud nüüd enam Fritzju hulluse juures ja kargas suure klaaskasti taha, milles wanamoodi elektrifermise-mašin oma haruüsi taewa poole sirutas.

Klirr! tegi last ja Fritz tõmbas oma käe weriselt tagasi. Seljamaal filmapilgul tungis waht tupp.

„Wõtte ta kinni!“ käskis Dr. Rõndel kangelaselikult.

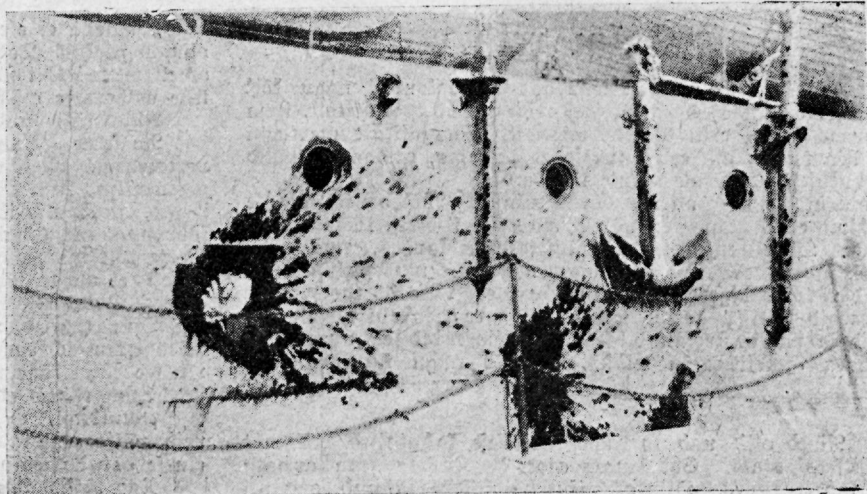
Ja seekord oli Fritz kaotaja, sest Gottlieb Tõle tuli tagasi. Kõigest wastupanekust hoolimata tasfitti ta Maria suwemajast laetud käiku mõõda supelmajasse, kus õõruja wahile appi astus. Tuba oli külm wann walmis. Fritz wõitles oma kahe wastafega, et mitte alla jääda. Kuid need olid tugewamad. Ja kui neile weel tugew Brunhilde abiks tuli, oli ta täieste kaotanud. Ta pandi wanni ja wandus alla. Alles kui hambad ju lõdiseb hakkafid, lasti ta sealt wälja. Siis mäsitti ta waiwadesse ja asendati koitsse, kus ta kohe magama uinus.

Ärgates tundis ta suurt janu.

„Wett!“ oigas ta.

Ruttu tõi Tõle klaasi wett. Kuid sel weel oli kibe maik, mida Fritz waewalt tähele pani. Tema oli wäsinud kui koer ja jäi kohe jälle magama, seekord unerohust, mis wette oli tilgutatud. Ja nii wõidi ta sel ajal, mil teised sõiwad, taistufeta sinna wiita, kuhu ta oli määratud, ilma et ta oleks ärganud. Eraldumemas oli ainult kaks tuba: üks haigele, teine wahile. Üksid olid wõrestatud ja ukkes oli aut, kuft haiget salamahiti filmas peeti. Sealjamaast lükati ta toit tupp.

(Särgneb.)

Inglise sõjalaew peale Jutlandi lahingut. Saksja granatide augud.

Diogenes.

Esimest korda nägin ma teda turul. Lahtine hõlft ümber, wäike latern tulega käes, rändas ta päise päewa ajal müüjate ribade wahel edasi ja tagasi, igale müüjale terawaste otja waadates.

Minule tortas ta iseäralikkus filma. Kes wõis niisugune olla, kes päise päewa ajal laternaga ringi läis. Kas Diogenes?

Ma astusin ta juure ja panin käe tale õla peale.

„Kes te olete?“ küüsisin ma.

„Diogenes,“ wastas ta lihtsalt.

„Ja keda te otsite?“

„Mees silmittes mind nagu unest ärgates ja wastas siis: „Otsin inimest, kes Tallinna turul waheltkaupleja ei oleks!“

*

Teinekord nägin teda Tallinna majaomanikkude seltsi loosolekul, kus ta, latern käes, ühe majaomaniku juurest teise juure läis, igatõhele terawalt otja waadates.

„Keda te siin otsite?“ küüsisin ma.

Ja tema wastas:

„Otsin majaomanikku, kes raskel ajalgi endise ültriga rahul oleks ja seda tõsta ei tahaks.“

Kuid seda ta nähtawaste ei leidnud.

*

Kolmat korda nägin teda ajalehtede toimetuste ukse ees hultawat.

„Keda te siin otsite?“ küüsisin ma.

Ja tema wastas:

„Otsin ajalehte, kes ennast weel pole majaomanikkude orjaks müüinud, waid weel julgust oleks ka üürnikkude tajufi kaitsta!“

Ilmus trükist:

Wene keele iseõpetaja.

Igapäewases elus tarwisminewate kõnelemistega. Hind 50 kop. Selles raamatus on rohkem tarwilikta lauseid ja kõnelemisi kui üheski seni ilmunud kallihinnalistes Wene keele õpetajates. Kes igapäewases elus tarwisminewaid kõnelemisi ruttu tahab ära õppida, see ostku omale „Seaduse“ kirjastusel ilmunud Wene keele iseõpetaja, hind 50 kop. Saada igast raamatukauplusest. „Seaduse“ kirjastus, Tallinnas, Harju ja Riütli uul. nurgal 46/15, sissekäit Riütli uul.

Rolm reisi.

Esiteks olid nad üksteise järele jooksnud, nagu kõik väikesed armastajad paarikesed, meie päevil. Mõtetalt, ilma mureta homse eest. Neiu, wististe, peaaegsalkult uue kleidi ja hea teatriplatsi eest muretsedes, ja tema, kuidas paremaid meelituseid ilusale neiuile ütelda.

Kuid korruga oli muudatus tulnud. Mõis oli see saatusel tahtmine? Pühidalt: nad armastasid üksteist kõigest südamest. Ohtul, kui Anni, kauplusest priits saades, tema juure tuli, siis ei loobunud nad enam nagu kaks mureta last. Ei; nad rääkisid õige tõsiselt juba elu üle; Otto õpetas Annile sõnaraadi keelt ja palju muud, mida kool ja elu temale annud ja Annile teelanud. Nad tundsid endid seaksuures rääkimata õnnelikud ja leidisid, et kuud nagu tunnid mööda lendawad.

Nüüd olid nad korruga üksteisest lahutatud. Minult küsiti ajaks. Eht kauaks ajaks? Kuidas seda arvata — kahets kuuks. Otto oli piisut haiglaselks jäänud, arst oli haiguse kronikaliseks tunnistanud ja soovitanud tal wiis nädalat Krimmis ja kolm nädalat Jaltas wiibida.

Anni — tema oli kuskil ehteasjade kaupluses juhatajama — ei wõinud muudugi nii pikka puhkeaga saada. Nii reisis siis Otto ikka ja saatis selle kabe kuu jooksul Annile terve hulga kõige sojemaid armastuskirju Tallinna.

Selle wiie nädala jooksul, mis ta Krimmis terwisewee allikatel wiibis, oli Otto oma ja Anni wahekorra üle õige tõsiselt järele mõtelnud ja leidnud, et ta midagi targemat ei wõigi teha, kui Anni omale naiselks kosida. Seal oli ju kõik korras, Anni armastas teda ja tema armastas Anni, temast saaks kene tark naisuke — pagana pihta, mispärast ei peaks ta siis waest tüdrukut kosima?!

Annile ei kirjutanud ta oma plaanidest midagi. Ta tahtis tagasi tules sellega Annile üllatust teha. Misfugused filmad küll neiu teeb! Kuidas ta ennast küll rõemustab!

Selle kolme nädala jooksul, mis ta weel Jaltas wiibis, töötas ta terve plaani ilusaste ja korralikult walimis, sealt pidiwad nad mõõblid ostma, siit waiwad . . .

Ja nüüd wiimaks on ta koduteel. Rong kihutab Tallinna poole. Weel pooltundi, siis näeb ta teda jälle. Tema on muudugi jaama wastu tulnud. Anni, tema kallite, kes juba nelja nädala pärast tema naine peab olema.

Weel wiis minutit. Reisiomad seisawad mantlitesse mahitult, kättokhwiid käes ja ootawad karsitult rongi jaama jõudmist, igawalt läbi mustawate aknalaaside wihamasesse sügise-maastikku wahtides.

Jaamas esimese terwituse hooga ei saanud ta oma Anni ligemalt waadelda. Nüüd, pooltundi hiljem, kus nad puhwetis istusid, nägi ta, et Anni ennast wäga muutnud oli. Ta pidas ennast nüüd hoopis teiste iluvel kui enne, rääkis teiste, isegi naeris teiste, kui enne.

Ottol oli tundmus, nagu hõljaks terwe pilw sõõraft nende wahel.

Mis see küll mõis olla?

See rikkus kõik ta rõemu.

Tal kadus korruga kõik tahtmine, temale täna ütelda, et ta teda omale naiselks soowib.

Ta pidi teda ikka jälle waatama, waatama . . .

Wiimaks tuli ta mõtte peale, et sellel muutusel miski sügawam, temale praegu arusaamata põhjus peab olema.

Kui nad puhwetis lahkusiwad ja lahtise wihamawarju all üheskoos kodu poole sammusiwad, siis ei kannatanud Otto enam wälja. Sest enne, kui ta selle sõna temale ütles, et ta teda kosida tahab, peab nende wahel kõik selge ja puhast olema.

Ta algas wabalt ja otsekohest: „Anni, mis on? Mis on sulle juhtunud?“

Anni wiiwitas kaua wastusega. Sõpuks ütles ta, et ta tema on Otto aruoleku ajal reisu peal olnud. Meliteist-kümmend päewa. Imatral. Oma tädiga.

„Ja seda ei ole ja minule kirjutanudki? Ja minu kirjad oliwad ju kõik Tallinnast saadetud? — Anni, ära waleta ometi mitte! Kui ja midagi ülekohtust oled teinud, siis üttele, üttele wabalt ja otsekohest.“

Nüüd läks lahti.

No jah. Tema oli ühe teisega ära reisinud. Oma peremehoga. Neli nädalat oli see teda oma meelitustega waewanud, kuni tema üsna pehme oli ja järele andis. Ja kirjad, need olid ikka kolm päewa ette kirjutatud ja kesti sõbranna oli siis need Tallinnas posti pannud. Kui Otto tõeste kõik nii heasti oleks mõtelnud, nagu ta ütles, mispärast ei ole ta siis kord ka seda üht sõna . . . no jah, abielu, ütelnud!

Otto huuled tujufatsiwad. Ta tahtis wastata. Aga midagi temale eneselegi arusaamatat surus ta suu lultu. Oli see Anni kõne toon?

Anni rääkis edasi:

„Muudugi, waesed tüdrukud on ainult selle jaoks, et neid wälja pigistada ja siis ära wistata nagu sõdruni. Abieluse astuda wõib ainult rikastega.“

Nad läksid ikka otse edasi, ilma et isegi oleks teadnud, kuhu. Anni, wahetpidamata rääkides, nagu oleks ta oma sõnadest jowastatud. Otto tema kõrwal, sõnatult, nagu unenõos.

Ja, toredaste oli ta Imatral oma peremehoga amüferinud, suurepäraliselt amüferinud! Wiisnada rubla oli see tema eest selle nelja nädala jooksul wälja andnud . . .

Nüüd ei kannatanud Otto enam wälja.

Oli ju ometi kõik kadunud.

Sõnalaulumata pööras ta ümber ja sammus kiireste, ilma ümberwaatamata Narwa maanteed alla. Ilma, et isegi oleks teadnud, mis ta teeb, kargas ta järele sõitwa hoburandtee waguni trepile.

Külm sügisene wihm piitsutas tale wastu nägu, ta ei hoolinud sellest.

Järgmisel hommikul leidis üks Kadrioru pargi waht, ühe heasti riides, kuid läbiligunenud nooremehe, kes segasid sõnu enese ette rääkis, märja rohu sees lamamas. Noore mehe kirjutasut läbi waadates leidis ta sealt nimekaardi adressiga ja saatis siis woorimehoga nooremehe kodu. Juhumina jäigi selgitamata, sest et noormees kolmandamal päewal peale seda ära suri, ilma, et weel korra mõistusele oleks tulnud.

Kui Anni oma uue kallimaga pühapäewa lõuna ajal troskas Kadrioru poole nuras, sõitis ta ka ühest furnuwantrist mööda.

Ta ei aimanud, et seal sees üks tema pärast reisu oli alustanud: Reisu igawikku.

L. L.

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

Tellimise hind kättesaamisega aastas 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetusest ise ära wiies: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmub iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetuse ja tallitus:

Tallinnas, Sarju ja Käärtli uulitsa nurgal nr. 46/15, „Leabus“ raamatukaupluses.

Meie Matsi järgmine (115.) sõjanummer ilmub 29. oktoobil.

Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Bootele Mesikäpp.

LXX.

R-ssi linna wiirwa maantee ääres leiame oma kui ka waenlase kaewituid ning okastraat aia jäänuseid. Waenlased on oma kaewitutes kohati poole- või süllaajawuses muld-onnid maa sisse kaewanud, mis seespoolt silitat-kiwidega on wooderdatud. Wõidib öelda, et sarnast koobast ka raste tjamadan ei löhu. Koobaste lähedal on pingid, lillelawad, salati- ja sibulapeenrad jne. tehtud.

Siin võib juba mahapõletatud külasti ja seemendamata põldusi näha, kus nüüd lesarohi rinnuni ulatab. Gemalt waadates punetawad need wäljad kui kõrbenud raba, jaad aga lähemale, võib näha, et need mooni tied on. Neid on wahest rohkesti weel kui farikakraid. — Nende warjul kaswab pehme, punaste ja walgete õitega madal ristikein. Kohati puutuvad aga ka nisu- ja ruttipõllud filma, kus wiimane mehe kõrgune on.

Teel tuliwad meile kergeste haawatud wastu. Riisama ka wangide salgad. Ühes salgas oli wangisi umbes üheksasada. Sakslased ja austrialased. Kõigil näod rõmsad, et wangi sattusiwad.

Ma käisin tee ääres ühes kloostris sees, mille reostamisest imelugusi teati rääkida. Sammuin esmalt üle lagendiku, kus hiljuti weriseid mõitlusi peeti, ning astusin kloostrisse, kust austrialased wälja kihutati. Wäljaspoolt waadates, ei ole kloostrer nagu sugugi kannatanud. Kõik hooned on terwed ja puutumata. Isegi torni wäskuplid on puutumata jäetud. Ainult juudipoed, mis kloostris juures, mäe jalal, seisiwad, on kadunud. Austrialased on nad ära häwitatanud. Põõdide kohad on üles kiintud ning siia kartulid ja salatid istutatud.

Kloostris oli kahetümnekuendama Austria jalawäe diwisjoni staab wiitunud. Diwisjoni ülem, sakslane, armastas lõbustusi. — Waewalt suutis ta oma staabiga kloostrisse ajuda, kui ta kohta hakkas waatama, kuhu kinoteatrit ehitada. Selleks kõlbas tema armamise järele kloostris suur saal. Altari jumalatujuuga seadusiwad nad lõunapoolselt, wastasseiswale saali otse, et apparati asukohta warjata. Selle koha peale, kus altar seisis, seati näitelina. Mõlemilepoole kõrwale ehitati looshed, tsestele pingid ja — kinematografi oligi walimis.

Rasino sisseseed oli hoollega tehtud. Austrialased piidusiwad temale harilikule Wieneri caféchantantile wastawat illusiooni anda, mis ofalt ka õnnestas.

Mulle näidati ruumi, kus enne kloostris eestseisja palwe-ruum oli. Ei tahtnud oma silmi uskuda — hullemat pühadusest ei oleks küll teutonid ega barbarlased wanal-ajal wälja wõinud arwata. Kõik seinad oliwad õige ülbete ja roppude kujutustega täis maalitud, altari astmetele muustalawa tehtud. „Saewawarawate“ peale oli tahwlike löõdud pealkirjaga: „Sisfeläit erakabinettidesse.“ Lauad cabaret jaoks oliwad Wieneri toodud ühes Wieneri ja Krakau caféchantantide „neiu dega“ — Wiimased elasiwad kogu aeg kloostris ja lõbustasiwad oma laulu ning tantsumisega ohwitseri pilkadel talwedhtutel, kus tuleliinil waius walitses.

Peale kloostris ewakuerimise meie poolt, jäi kloostrisse üle seitsemekümne munga. Need kõik, peale kahe wana tuditeise, oliwad Austriasse sõjawäe saadetud.

Oma põgenemisel siit — jätsiwad austrialased siia palju sõjasaaki maha ja nimelt ilusa wäljaraudtee wagunitega, elektrijaama, auru weepumba, suured armaturid, isemendi, okas-ning isoleeritud traadi ladud jne. Osa sellest saagist langeb kloostris, oja sõjawäe kasuks.

Minu siinwiitumise ajal keerlesiwad kloostris kohal paljud waenlase aeroplanid, nagu raijakullid kahju tundes magusa suutäie üle, kust neid eemale peletati. Meie suurtekkide saadetustest kohutatuna, keerasiwad nad aga peagi ümber ning ruttasiwad tulduid teed tagasi.

LXXI.

Teel nägin meie mehi libedaste R. linna wiirwa raudtee paranduse kallal ametis olewat. Riisama parandati ka austerlaste ehitatud tramwaifi. Raudtee on suuremalt ofalt terwe, ainult fillad on purustatud. Näha võib, et waenlane siit suure kiirusega on taganeunud, sest peaaegu kõik fillad maanteedel on terwed ja puutumata.

Järgmisel hommikul kell seitsme ajal, kui ligi nelikümmeend wersta ära olime sammunud, jõudime meie S. küllasse, kus waenlane wast paar päewa tagasi oli wiitunud. Siinolew riigisuu kirik oli puutumata.

Elanikud jutustasiwad, et meie korpusse mõned polgud siin waenlasega eila on wõidelnud ja tema S. jõe kallastelt minema kihutanud ning ise üle jõe läinud. Täna testab wõitlus S. jõe ääres edasi. On õige tugew suurtekkidele andmine, kuna siia sagedaste ka kuulipildujate tufsumine kostab. Homme ehl kuuleme, kas täna õõsel meie omad üle S. jõe lätsiwad wõi mitte.

23. juuni. Jaanilaupäew. Täna hommitu jõudusiwad ka teised bataljonid kohale ühes polgu komanderi, staabi ja moonarwooridega.

Ja peab üttema — ilmad on tõeste kuumad. Kraadiklaas näitab õõsel üle kahetümne piigala ja päewal wiiekümne piigala sümber sooja.

Õõsel puhkamine Meigas'ega kõrwuti kiriku müüri ääres kirsi- ja padrikus. Hommitul müüsin wäike D-ka külas oma kodunt kaasa wõetud sooja pesu, wateeritud westi ja weel mõnda tühja-tühja maha, et ranits kergemaks jääks. Lõunal olid meil sõõgits juba wärsked kartulid ühes teel ostetud seapeetiga teedetud, ja õime päris mehise kõhutäie. Täna hommitupoole oli tuleliinil, mis siit umbes kümme wersta eemal, äge suurtekkidele andmine. Praegu on wagune, kumawad seal ainult tulekahjud.

Õõna käisin staabi juures. Siin räägiti, et õhtul teekond tuleliini poole algab. Käisin jões suplemas, wahetasin pesu ja walmistasin ennast kõigeti tuleliinile mineku wastu, kui maainimesed kirikusse minetud. Sida ei ole sugugi raste, ainult ükskõiksus ja hoolimatus — harjumise kogumised, täidawad ajutid.

Õhtu eeli tuli hea hoog piisewihma, mispeale ilm jahedamaks muutus. Kell üheksa ajal anti käsi kiriku eesisele platsile koguda, et sealt siis teekond tuleliinile ette wõtta. Tee on nüüd meil märg ja porine, kuid selle eest ei ole kuumust ega tolm.

Kell üheksa ajaks jäi sadu üle, mispeale ilm jahedamaks muutus. Hattasime sammuma, kogu aeg tuleliini oma pahemal küljel hoides. Sammuime õõsel üle S. ja weel üle ühe teise jõe ning hommitu kell üheksa ajal, kui umbes paarkümmeend wersta ära olime sammunud, peatasime nõõgus-meeldiwast B. küllakeses. Tuleliinilt, mis siit umbes kümme wersta pahemal pool, kostab täna — jaanipäewal — juba warasest hommitust peale äge suurtekkidele andmine. — Teel hakkasid saapad mulle jalge peale, kohale jõudes leidisin, jaabast jalast aratõmmates, et pahema jala suu warwas, mis mul muidugi wigane, werine oli. . . Umbes wiisteistkümmeend aastat tagasi, kui ma ühe talwe metsatõõmees olin, wõttis küllm Rose-Uuemõisa metsas, kus ka õõd tuli olla, mul suure warba ära. — Et saapad wanad, oli wea kõrwaldus kerge asi — lõikasid selle koha peale saapapealsesse augu ja nüüd on hea, waluta astuda.

Kuullime, et täna ka posti saame. See teade õnnestas kõiki ja pikisilmi ootame selle saamist. Wõid olla, satub post nüüd kellegi teise ametniku käest läbi, kes mulle ka eesti-keelset ajalehed läbi lasseb.

LXXII.

Stadolis, kus puhkamine, leidisin madjaridest mahajäetud Zabrelnos wäljaantawa ajalehe „Obzor“ ja Krakaus wäljaantawa ajalehe „Reform.“ Meie komandos on paar linna-kooli haridusega poolakat Warsawist. Need oskasiwad ka Madjari keelt, ning nende tõlke läbi leidisin luulet nendest

Arnold Rumberg,
Sakinnast,
Shufõidu roodus.

Erich Rumberg,
akinnast, 15. juulil 1916
lahingus langenud.

Adolf Klaus,
Sakinnast,
Tegeवास sõjaväes.

Paul Schneider,
Wohnja w. Sõja algusest
Sõjaväljal, Mitu auraba.

Johannes Schneider,
Wohnja w.
Tegeवास sõjaväes.

ajalehtedest, mis Austria ajakirjanduse peale mitte head warju ei heida. Prantslased olla Verduni all peetud mõitlustes esimese kolme nädala jooksul üks miljon nelisada tuhat meest kaotanud surmude ja haawatutena. Palju nende liitlane, sakslane, kaotas, selle üle nad waitivad. Et prantslaste kaotused niisugused, on muidugi käega katsutaw wale. Edasi oli lehes hurwitaw märkus, mille järele arwama peab, et Sakamaal ühest sakslasele pealewalõrwahest suur puudus on, nimelt lohwist ja kakaost. Müncheni linna magistrat oli käesolewa aasta mai-kuul funduslike määruse wälja andnud, milles ära keelatakse wõerastemajade, kohwimajade, restoranide ja pensioni pidajatele kohwi ning kakaod wõera ollusega segada ja solkida. Sellest määrusest üleastujaid karistatakse kuni kuue kuulise wangistuse eht kuni 15.000 margalise rahatrahwiga. Seda lugedes peab küll hirmuga mõtlema, misugust solki ei pea küll meie wanad, rased tööd tehse, teebima.

Kell kolme ajal päewal aratati meid üles. Teekond tuleliini poole algas. Meie jäime kohale jõudes umbes neli wersta tuleliinilt eemale suurepäralise tamme, kase ja metsõunapuu saluise korpusse-reserwi. See on see, wagune, ei ole tuuledõhtugi. Tuleliinilt, kus päew läbi äge suurtilk tule wahetus oli ja ka kuulipriistid kui hiigla õmblusmasinad nagijestwad, ei ole midagi kuulda. Ka seal on wagune, kui haud. — Harwa helgib proshektor, wõi tõuseb siin wõi feal rakett õhku. Praegu istun ma oma päewaraamatut kirjutades hiiglatamme all, kuna piisistikk wõi pajunett küünlajala kohuseid täidab. Siin paradüüsiats tahaks küll pikemalt peatada, kuid selleks on wähe lootust.

Sõjameeste terwitused.

Teist aastat tuleliinil, terwed ja weata suurtilkwaelased terwitawad kõiki oma tuttawaid, sõpru ja omakaid, ijaarjanis kodumaa neidust: Julius Grün, Eõnis Raks, Johannes Teppan, Jaan Mikli, Aleksander Laas, Johannes Norrenberg, Aleksander Salts.

Sõjamehe soow.

Piltadel, pimedatel sügisõhtutel, kui torm wäljas nii õudfõlt hulub, külma wihma pilwedeft maha raputades, läheb aeg otse wäljakannatamata igawaks. Minusefeks meelahahtusefeks olefõid raamatud, neid pole aga kufagist saada. Eht on kodumaal mõni kirjanduse armastaja suguwend eht õde, kes meie mõne raamatu faadats. Oleksin nende eest jüdamest edemus ja tänulik. Ühes paljude paremate soowide ja terwitustega jään lootma, et mõni eht minu palwet täidab.

Aleg. Timm.

Adress lehe toimetuses.

Kudas mina haawatud sain.

Ära, pagana sakslased, tegid minul parema jala. Ja nõnda kibedaks, et ei ole enam lusti käimiseks mitte ühtegi. Sain kõigest 4 lahingut läbi teha, mis ka kaunis ägedad olid. Sõda läheb ikka suuremaks. Mida pikemale läheb, seda suuremaks ja hirmsamaks ta läheb. Wiimastes lahingutes, see oli peaaegu, nagu weel mäletan, 19. augustil, oli kaunis lange löõmine. Siis meie küll kuigi palju mehi ei kaotanud, aga muidu oli hirmus näha. Äga 24. augustil, siis juba ajas rohkem hobustele kui inimestele hirmu peale. Ägugi õppinud kasatate hobused, kes kergeste ei kardad, aga olid nõnda peast hulluks läinud, et enam sõna ei kuulanud. See oli hommikul. Saimme süüa ja lõkime ahelas. Sakslane ahelas üle mägede ette liini peale minema. Lõkime umbes wersta poolteist edasi, kui juba nagu ikkagi, kui suur lahing päewal tulemas, suurtükid juba hommikul wasta-missi kibedalt winguwaid paari puudaseid kuulisi teineteisele hakkawad saatma. Oli puhta lage maa, kust üle lõkime. Jäime seisma, hakkasime kiirelt tööle: igakõs omale koobast kaewama. Saimme juba walmis, olime külljeli koopas, kui sakslane hakkas pommi meile wirutama. Flotja lastis tergeid sbrapnellist, mis ülewal lõhlewad. Neist ei pannud me tähelegi, olime wagafelt igakõs omas augus. Mul tuli kerge wõimus peale, jain tuktuma, nägin magusat und, et olin kodumaal; nõnda hea tundmus oli, kui korraga tunnen, et lange tuulehoog üle näo käis ja kõwa põrutus. Üksan üles, suu-filmad kõit mulda täis. Tõstan pead, waatan, õh ja tuhat, maa nagu lainetaw meri lange tuulega wirutab weesambaid üles.

Ei osta kirjeldadagi, kuidas seal on. Kõrwad on luttus suureft müriinast ja pommi winguwuseft, midagi ei kuule, keerle ühtewalu nagu keewas wees ja waata külma rahuga pealt, millal aga kukud. Äst läts ikka hullumaks, anti läst edasi minna, targasime, nagu hulluks läinud, koobastest wälja ja jooksiime edasi. Juba hakkasid Saksa kuulipildujad meie wastu kõrisema, niisama ka piisid, mida kumbagist meie tähelegi ei pannud. Minult juured, lõhlewad, rased pommid ajawad hirmu peale. Kõrwades oli nagu terwe toa täis rätsepaid töötamas, igakõs tesse käega teift õmblusmasinat ümber ajades. Nii on ka kuulipildujate ja piiside lastmine kuulda. Ja kuulide winguwimine on nagu 20 meest ümberringi piitjadega õhus keerutamas. Noh, pea oli juba nõnda hull, et enam midagi mõelda ei ostanud, muudkui torma aga edasi. Ja nõndawiisi kestis ka meie seas äge tuleandmine. Noh, ajasime maenlased kuni üks suur küla ja raudteekiti wastu tult. Waenlane jäi küllasse pidama, raske oli teda sealt wälja lüüa, sest iga maja pööningult ja akendest andsid nad kuulipildujatega tuld, ja pommi lõhkemine lõhkus ka meie telefonid ära, nii et meie patareid ei teadnud dieti lasta. Wähe aja pärast läts meil korda telefonisi ühendada ja nüüd hakkasid meie patareid külla peale tuld andma. Juba jõudis õhtune

Gustav Ruberg,
Amuuseft.
Segewas sõjawäes.

Eduard Koop,
Pärnu kr.
Segewas sõjawäes.

Johannes Utso, Theodor Lii.
Wabatahtitud alamohwitserid Tallinnast
tegew. sõjawäes.

Arnold Zalts,
Wõõrast.
Segewas sõjawäes.

pimedid kätte, juba hakkas küla meie pommidest põlema ja meile tuli tallinnlastele tuntud V. polk appi. Sommituks oli waenlane külast wäljas ja küla maha põlenud. Waenlane oli juba nõnda kaugel ja wagane, et enam ühtegi pauku kuulda ei olnud; jõudime aga hädaste järele minna. Sel korral sain ka mina wähe kuuli mekkida. Olime raudtee ääres, kaewasime omale koopaid. Dige kiirelt töötasime, nii et labidas juba käes tulijeks kippus minema, kui shrapnellid peatohal suuri suitsupilwoid sünnitawad ja küllud kui meelased kõrwade äärest läbi pirisewad. Korraga kuul len juba kaugelt tuleb wäga suur hulgumine minu poole. Kõhe sähwatase mõte peas: wist minu kohas lõhleb. Onnaks oligi juba koobas nõnda sügaw, et pea ja rinna wõisin ära peita. Panin kõhe känd näo ette ja lasin kõbuli auku. Nii ka pööras käis ja tundsin, et jalad liikusid ja nagu elekter käis pahemast jalast läbi. Mõtlesin, et küllid küll wist läi jala puruts. Pime oli ka, ei näinud, mis sündis. Ratsun näppudega ümber saapasääre, ei leia auku kufagilt. Siis jäi süda rahule, tõusin püsti, hakkasin jällegi tööle, arwai, et higi tuleb üle näo. Mõtlen ise, et küll on aga palaw. Räägin sõbrale, kes minu kõrwal auku kaewas, et tee tööd nii et pea märg, ja tõmban aga käega üle näo. Korraga laheb waenlane rakettide walgustuse jaoks, waatan, et käsi merine, millega üle näo tõmban. Wõtan mütsi peast ära, leian hoopis mütsis aul sees, aga otjisin saapast. Siis tunnen, et kuul on pead wähe riivanud ja hakkab sõbrale häda rääkima, ise naljatan, et wäga kerged kuulid. Kui sõber ei wasta, pöran, et, sõber, kas ja ei kuulegi, mis ma räägin. Ei midagi paremat wastust. Keeran ringi, waatan sõbra augu poole, jällegi waenlane walgustab, näen, et polegi sõpra enam, muudkui ainult nägu poole peaga, mis ta oli oma wäike augu sisse ära peitnud, ja padruni sumta, mis rinna peal seisab. Ainult need olid sõbrast järele jäänud, mis muu, selle kõik wõis see suur raske suurühtkuuli lõhjemine õhku ja mööda maad laiali. Siis waatasin külma pilguga ja ifeeneses mõttes noomitam sõbrast järele jäänud pooli pead, et olid wäga laist, oleksid wõinud wähe rutem kaewata, et oleks aul sügawam olnud, oleksid ehk ka terweks jäänud. Aga ise jällegi mõtlesin, et, noh, õnne temale, mis siis see elugi parem minulgi on. Lakkasin labidaga mulda järelejäänud poole pea peale ja hakkasin jällegi kiireste tööle. Paari tunni pärast läksime edasi. Seisel päewal wahetati meid eestlinni pealt ära. Olime ligi nädala reserwi ridades, kui jällegi tuli tööle hakata. Sel korral ma wiga küll ei saanud, muud kui pahemast jalast wähe pörutada ja peast wähe haawata, mis paari päewa jooksul ära paranas, aga 2. septembril, õhtul, läksime jällegi esimese linni peale, hakkasime 3. hommikul peale tormama. Istusime hommitu alles koobastes tee ääres, kui juba waenlane oma tugewate suurühtkuudega hakkas meile hirmsaid raudseid terwitusi saatma. Seda tegi ta kaunis ägebalt ja ofawalt. Hirmus pilt jäi sellest meelde. Seal jooksid hobused hirmsa kiirga, haawatutena ülekaela kulludes, ileni werised ja lihahüüdid ripendamad. Niisama ka inimesed, wiimast jõudu kottu wõttes, õigades ja shrap-

nellidest puruks kistud, kõik püüawad, kes juba wõimetumad on, sellest hirmsast kohast kaugemale jooksta. Meie, terweks jääjad, aga panime padrunid püssidele sisse ja läksime pommid rihma wahela, ning tormasime edasi, wahapeal aga jäime jällegi kraawidesse seisma. Seal waatame, kui jaks-lased ka tulewad meie poole, ligemale jooksewad „swenja“ wiisi, s. o. 6 meest korraga. Noh, meie naerame rahulikult, et tulge aga pealegi, küll lähete rutem tagasi kui tulite. Nii ka oligi, tunni aja pärast juba kargasime kraawidest wälja ja „hurraa“. Noh, lõime waenlase kraawist wälja, seal oli 2 kuulipildujat, mõlemil oli 5 meest juures, aga ei tahtnud kuulipildujat kudagi moodi kätte anda. Meie pö-rutasime peale: „Teie olete juba wangid, wastuhakkamine on teie elule kahjulik.“ Ma wõtsin pommi rihma wahelt ja ütlesin: „kui kraawist wälja ei tule, siis wiskan pommi kraawi!“ ja astusin mõne sammuga tagasi hoo wõtmiseks. Küllid tulid kõhe wälja ja wiidi ära. Jooksin edasi. Oh ja tuhat, küll aga saadeti kuulid, nii et maa oli nagu ülesse kiintud. Seal tuli wäike jõgi wastu, millel fillad pealt olid ära lõhutud. Jäime wähe seisma. Seal jookseb roodukomander, kellel juba tats kuuli rinnus oli, kirjendab meeleheitlikult: „Labidad pea ees! Pead kuulide eest warjul hoibes, edasi, wennad, edasi!“ ja kargab ise jõe, ronib, wesi kaelast saadil, aga üle jõe läks. Meie kõik järel. Tema aga wõtab teisel pool wastu. Jookseme edasi. Juba tuli kolmas kuul temale windu, hüüab weel: „edasi, wennad!“ ja kullus kolmest kuulist haawatult. Meie läksime tema abilise juhatusel edasi, ei tea, kas jäi elusse wõi suri. Meil oli sellest wäga kahju. . .

Tormasime üle suure mäe, jäime üle mäe, kui mina äkitselt ennast seljalt maas muda sees leian. See käis kui elekter. Parema jala saapa tанда pole enam olemast ja weri auras külla maa peal. Range külm higi werreb üle näo, wõtan noa, lõikan saapasääre lõhki, tõmban saapa jalast ära, otjin tastust siset ja tuletan meelde, kuhu pidi minu sise jääma. Tuli äkitselt meelde, et sidusin ju ühel raskelt haawatul ümber lõhu, kes minu kõrwalt wähe aja eest kullus. Ronin kápuli maas edasi, waatan, weri jookseb hirmus ruttu, siduda pole millegiga; jeal istun ühe ära surnud haawatu kõrwa, wõtan selle pea ümbert sideme ja sean omale jala ümber. Ronin jällegi edasi, ja wihma kargeste sajab. Ronin niikiwi wersta 1½ lõhki maas muda sees edasi. Range nõrkus tuli peale. Jäin sinna küljeli maha, filmad läksid pimebaks. Seda ei mäleta, kui palju aega ma seal olin. Seal tuleb tutaw pois, käest haawatud, ajab mulle wett suhu, ja ümberringi shrapnellid lõhewad. Seal wiskasid kõik omad kraamid maha, ka kõige kallimad asjad jäiwad ranitsjaga maha, et aga kergem oleks edasi ronida. Ainult püss ja sinel jäid mulle warandufeks. Sõber wõttis kaenla alt kinni, teise kaenla alla panin püssi, läksime jällegi paarikümme jammu kuni enam edasi ei saanud. Ütlestin seltsimehele, et mine aga ja edasi, mina küll jään siia, kuni sanitarid tulewad. Sõber läks edasi ja mina jäin maha. Wähe aja pärast, kui natuke toibunud

Granatide tehtud pommiangud metsas.

olin, ronin jällegi edasi, üle furnutehade. Seal näen, üks rastele haawatud Saksa soldat, kellel üks käsi puru oli, kisub hammastega oma ranitsat lõhki, näeb mind, tõmbab oma poole ja näitab, et aita lahti teha. Teen lahti, tema võtab sealt seest sigaritarbi ja weinipudeli wälja. Ise naerab, ütleb, noh, pann, joome. Põistime selle kinni, panime sigarid näkku, kuna ma ammu juba suitsetada himustasin, sest polnud terwel päewal suitsetanud. Kõik sai ülejäe tulemisega taskus nõnda märjaks, et enam suitsetamisega jutugi ei olnud. Siis jätsin jumalaga ja tuln jällegi oma moodi edasi. Näen, pagana hea õnn, stin on ju wäga mehine kraaw ja haawatud wigawad sees, näewad aga, et minul nõnda mehe moodi sigar suus on, ja kõik käed puisti: anna ja anna. Noh, siis suitsetasime terve kraawi täis haawatuid seda ühte sigarit. Korraga jookseb üks welster, kes srapnellide lõhkemise eest warjule tahab pugeada, meie kraawi Kõik karjuwad: „oh kallis mees, tere tulemast, ongi just abi tarwis.“ Siis hakkas kohe tööle, sidus ta minu jal wäga wiisakalt kinni, aga werejooksu pidama ei saanud. Seal jällegi, kes wähegi wõis, hakkas itka kaugeemale ronima. Nii ka läksin mina, jõudsin ühe mäe rinna alla, kust tee läbi käis. Et wäga paks muda oli, enam edasi ei saanud, jäin tee peale maha. Oli wäga külm ja märg küll, aga midagi parata ei ole. Läts juba pimedaks. Waenlane oli ka juba üsna kaugemale löödnud ja suurteki tule teise kohta juhtinud. Pommi enam karta ei olnud. Juba sanitarid käwad raamidega mööda wälja, kannawad haawatuid. Nii siis ka tulid mööda teed sanitarid raamidega, paniwad ka mind raami peale ja wiisid küllasse, mis meie päewajal ära wõtsime. Pandi kuuri õlgede peale, kuhu juba mõni sada oli kantud. Seal jäin ma wähe magama, kuni õhjel jällegi waenlane hakkas külla pommitama. Urkasin üles, ise mõtlen, et tohoh, küll on hull, ei anna enam haawatutele ka rahu. Aga oled juba selle asjaga harjunud, ei tea enam mitte kartagi, jäin jällegi wähe magama. Eks toodi wäga rastele haawatu minu kõrwale; see kirjendab tui hull, ei enam magada saa. Olin ligi tund aega, ei enam wõi kannatada, hakkab minul ka kaugele jalg walutama. Korraga jääb kõrwal mees wagasaks, siis oli hea meel, et nüüd ehk jään magama. Range külm oli ka, mina hoidsin kõrwalmehe ligi ja tema minu ligi. Juba jõuab hommiku walge, tulewad welsterid ja arstid sinna, seowad haawasi igal ühel, niisama ka minul. Aga see, kes minu kõrwal magas, raputawad jeda ka, aga mees oli juba õhjel külmas läinud. Siis lihtasin ma ta külmas läinud käed oma sineli alt wälja. Tunni aja pärast olid hobused seal ja nüüd wiidi meid wantrite peale, ja paari wersta pikkune rong haawatuid liikus teele. Niiviisi sõitsime ühest külalt teise. Wahepeal peatasime ühes kuuris, seal seoti haawad uueste kinni, tuli arst, waatas ja ütles: „noh, wenad, ma näen, et olete wäga palju werd kaotanud, tahan

teil wähe teha soendada.“ Läts wälja, paari minuti pärast tuli tagasi, suur pudel piiritusega kaenas, ja andis kaunis tobeda klaasiga ka kaunis tabalise lõmatu, nii et pea poole päewa kihises. Niisama ka sawad haawatud sakslased, kes meiega seltsis ära korjati. Siis läksime weel 15 wersta autodega, kuni waksali. Seal pandi kaubawagunitesse, sõitsime kaks päewa ja ööd, kuni Wene piirile; seal pandi sanitarrongi peale. Siis saime pesta ja puhtad riided. Seal oli nõndasama, nagu hospitalis. Praegu olen Drelli linnas hospitalis. Läheb wist jõuluni hospitalis küljetada, sest sääreluu on lõhki.

W. Zerland.

Reisija.

Leroa järele. X.

Raudtee jaamas astub piletkasja akna ette keegi Dras Fausurle, endine Fausurle, Lambiu ja Ko. kaubamaja (galanteriikaup ja rätsepate tarwitused) asemel. Ta on wiiekümne aastane, lestmise kaswuga, tülise, ümarguse kõhufesega, mida halwaste õmmeldud „faterkuub“ küllalt hästi tatta ei suuda, — toledate filmade ja wäga tähtsa nööga. Esmesfel filmapilgul näib tal nõu olewat, akna taga istujat ametnikku teretada, kuid mõtleb teisiti ja ei wõta müstigi peast ära.

„Ütelge, olge head... ma soowin Bulooni sõita, naine kirjutas mulle täna hommikul ja mina... ta on seal oma emal külaliskes, ja mina... misjulguse rongiga wõitkin ma homme hommikul sõita?“

„Bulooni? Postirong läheb kell 6 hommikul, kiirrong — 7,35 minutit, reisirong kell 10 ja kell 11.45 minutit.“

„Teisi rongi enam ei ole?“

„Hommikusi ei ole.“

„Aga mil kella ajal saan ma Bulooni, kui siit kell 10,35 minutit ära sõidan?“

„Kell kümme 35 minutit rongi ei ole, waid...“

„Aga te ise ju praegu alles ütlesite...“

„Kiirrong läheb kell seitse 35 minutit, aga reisirong — rong kell 10.“

„Ma kuulsin ometi selgeste, kui te ütlesite: kell kümme 35 minutit. Kui te ise sõiduplaani ei tea, siis...“

„Wõib olla, et ma eksisin. Olge head, paremat kätt seina peal ripub sõiduplaan, sealt wõite järele waadata...“

„Järelewaadata! Järelewaadata! Mis mul sealt järelewaadata on! Kas ma mõni raudtee ametnik olen? Ja kui ma see oleksin! Teie ise olete elaw eestuju! Kes seal neist lõpmata numrite purust, tähtedest, joonekestest ja noolekestest, mis kord üles, kord alla näitawad, aru saab. Ütelge siis mulle ometi wiimaks, kuna ma jõuan Buloonisse, kui siit ära sõidan... kunas te ütlesite?...“

„Kell 7.35 minutit.“

„Mulle on see liiga wara, no ja, kui just teisiti wõimalik ei ole, siis, peaaegu, sõidan kell 7.35 minutit. Kunas ma, sarnasel korral, siis sinna jõuan?“

„Kell 12 15 minutit.“

„Kell 12 15 minutit, tubli. Nüüd, olge head, ütelge mulle — ma wõtan oma kõõgitiidruku kaasa, kas on sellel rongil kolmanda klassi wagun kaapas? Mina sõidan, muudugi mõista, teises klassis, kuid kõõgitiidruul...“

„Ei, armuline herra, see on kiirrong, milles ainult esimese ja teise klassi wagunid on.“

„Talle oleks wäga hästi wõinud ühe kolmanda klassi waguni juurde haakida. Ma saan aru, et inimestel, kellel üleliigset raha ei ole, — sugugi waja pole kiirrongiga sõita, kuid on ju ometigi olemas erandid, erakorralised seisukorrad, ja sarnases seisukorras olen nimelt mina...“

„Armuline herra, mina...“

„Palun, palun, kannatage! Teie lubate, ma teen ühe märkuse, ma ju maksan oma pileti eest!“

„Lingimata, kuid ma...“

„Wõi siis nõnda? Waene, kellel raha ainult kolmanda

klassi jaoks jattub, peab enese sinna kilpkonna-rongi piinata andma? No, see on waft armas!"

"Aga, mu Zumal, mis puutub see kõik minusse!"

"Do, ma tean! Ma ei mõtlegi teid selle eest süüdis-tada! Teie olete ise waene ja pole selle korralduse juures süüdi! Olete ise teiste käsuallane ja ei wõi sellewastu midagi parata! Aga mina, mu herra, olen waba, sülitän terve ilma peale, kas kuulete? ter—we ilma peale! See on päris korras. See on ju ülemäärane loll: kolmas klass, näete, ei tohi selle kiirusega sõita, millega esimene, ja kui juhtub kolmas klass rongis olema, siis sõidab esimene ka niisama tase, kui kolmas! Kas te ei oleks nii lahke ja seletaks mulle seda hirmsat mõisimatust?"

"Ma pole selleks siia seatud, et sellesarnaseid seletusi anda."

"Aga teile ju maksetakse! Dige tore. . . No ütlege siis mulle wiimaks, mis kella ajal läheb rong kolmanda klassiga?"

"Kell 10."

"Aga mil kella ajal ta päralt jõuab?"

"Kell 5 10 minutit peale lõunat."

"Kunas? . . ."

"Kell 5 10 minutit."

"Nii . . . nii . . . nii . . . Ma pole kurt! Lähendab, kell 10 wiis minutit, ütlete teie?"

"Ei, kell 5 10 minutit."

"See on mulle jälle liig hilja, sest et ma soowiks Buloonis lõunat süüa. Ka ootab mind naine. See on, tõepoolest, halb. Mida nüüd wõiks . . . Ütlege, kas ei ole rongi, mis warem Bulooni jõuaks?"

"Dn. Postirong, kolmanda klassiga, mis siit kell 6 hommikul ära läheb."

"See on mulle liig warane. Mulle meeldiks enam rong kella kaheksa ajal. . ."

"Sarnasel korral sõitke kiirrongiga, kell 7.35 minutit!"

"Noh, tõepoolest peab ütlema, on siin waft imespane-mise wäärt raudtee walitsus. Dn see mulle kohane, wõi mitte, aga ma pean selle rongiga sõitma, mis ta mulle ette kirjutab, wõi ma pean lõunaföögist oma perekonna kessel ilma jääma! Sest, on ju selge: kui ma kiirrongiga ei sõida, siis ei jõua ma lõunaks päralt. See on juba liig! — Mis makjab teie klassi pilet?"

"Kolmkümmend üks franki 25 santimi."

"Aga kolmanda klassi pilet?"

"Seitsmeteistkümmend franki 20 santimi."

"Teie rongist ei ole?"

"Wuitugi on, mu herra! Peale lõunat kell 1 40 mi-nutit, kell 4, kell kuus 10 minutit ja õhtul kell 8 ja kell 11 45 minutit."

"Tõeste? No miks te seda siis kogu mulle ei ütelnud?"

"Teie küsiste minult ju ainult hommiku rongist!"

"Hommikused rongid, päewased, õhtused! See on mulle täieste üks puhas, kui ma aga edasi saan! — Aga mis kella ajal. . ."

"Austatud herra, ma pean teid paluma kord otsusele jõuda. Teie ju ootavad, kes. . ."

"Aga mina pean teid paluma minuga wiisakam olla. Selle jaoks te siin ju olete, et reisirajatele seletusi anda! Kas te siis mõtlete, et see mulle lõbu teeb, tundidewiisi siin teiega seletada? . . ."

"Armuline herra, ma pean teid tõsiselt paluma. . ."

"Ah, wõi nii? Hea küll, aulik herra, ma annan kaeb-tuise teie peawalitsusele, ma. . . Noh, see poleks sugugi halb! Kas te teate ka, kellega te räägite? Minu nimi on Dras, ja, mu herra, Dras Tausurle, ma seisin ühe kaubamaja juhataise eesotjas, aga kui keegi minu teenijatest oleks jul-genud tellijaga. . ."

Kassapidaja (pöörab naisterahwa poole, kes Dras Tausurle seljataga seisab, ja küsib:)" "Mis teie soowite?"

Dras: "Lähendab, teie ei soowi mulle wastata, herra kassapidaja?"

Naisterahwas (kassapidaja poole pöörates): "Ma soo-witsin . . . (Pöörab Drasse poole): "Lubage mind natutene ettepoole, austatud herra?"

Dras: "Oh, ärge püüdfegi, proua! See herra siin ei wasta wiisakate küsimuste peale! Ma ei ole temalt terve tunni aja jooksul weel ainustki sõna wastuseks saanud. . ."

Kassapidaja: "Palun, lubage naisterahwas aina juure!"

Dras: "Milleks te siin dieti olete, kui te midagi ei tea?"

Naisterahwas: "Ma oleksin wäga soowinud. . ."

Dras: "Palga saamise peale on need isandad walmis! Küüni puhastada, ajalehta lugeda, seal on mehed, aga waat' mine neilt seletusi saama. . ."

Kassapidaja: "Austatud herra!!"

Dras: "Kudas? Wõi weel toores ka? No, ei! Seda ma ei luba, Mina? ei! Kurat wõtku!"

Kassapidaja paneb aina kinni ja lömbab riide ette.

Dras (pöörab enese naisterahwa poole): "Waad, kus on waft wärdjad, need raudtee ametnikud! Just terve tunni püüan ma selle inimese käest, kes, näe, siin wõre taga istub, selle neetud mehise käest, teateid saada, mis kella ajal siit rongid Bulooni lähewad? Te arwate, et ta mind wastuse wääriliseks arwas? Mitte wähematti! Ta ainult narritas mind, see kure, alatu armuleiwa sõõja, kes. . . ja. . . ärgu mõtelgu, ei sattunud sühkusega kokku! Mina sõidan Bulooni, selles wõib see. . . see. . . 'ifandatene' kindel olla, aga kaebuse wiisakusteta ülespidamise kohta annan ma ka sisse. . . kurat wõtku! . . ."

Enesele igasuguseid ahwardusi nina alla pomisedes, läts Dras eemale. . .

Waewalt oli ta filmist kadunud, kui kassapidaja uueste aina arwas. Naisterahwast küsides, mida ta soowib, piilus kassapidaja kartlikult ümber, kas wabest kurgilt ei ilmu jälle Dras Tausurle, endine Tausurle, Lambiu ja Ko. (galanterii laup ja rätsipate tarwitused) kaubamaja osanik.

Mõistatuslik laps.

Suureilma roman.

Lähed nutsid.

Juba kuuskümmend aastat ei teadnud krahw Kotshe-rõgin, mis ta tegema peab. Ta käis arstide juures, ja need jaatfid teda kujuraujate juure; adwokadid andfid te-male soowituskirjasi mustatunsihtude juure. Wiimased juhatafid teda tramwai kontrolõride kui elu õpetajate juure.

Kuid krahwil olid parandamatad kaks kümmend miljoni ja miski asi ei aitanud temale. Kuuekümmend aastaga weel ei õlnud ta jõudnud sellest haigusest lahti saada. Siis läts ta mediumi (waimudega läbikäija) juure.

Medium koputas kui arst kunagi haamriksesega tema rahapunga peale, uuris tema liikumatak warandused läbi ja ütles, et waja on waimude käest nõu küsida.

Ettekiramatut krahwi püetastus aratundes, olid waimud kogu abiks walmis.

"Krahw," ütles kõige lahkem nendest, "teil on last waja."

"Aga — ma olen ju meesterahwas," ehmatas krahw.

"See asi annab parandada," seletas waim peale lii-hikest nõupidamist felttimeestega, "waja on ema sellele lap-sele leida."

"See on pääsetee!" tänas krahw. "Tänan hea nõu eest."

Ema leidus warstigi.

"Krahw," ütles ta, "teil on waja naist ja ema lapse jaoks. Meeft ma näen. Aga kus on laps?"

"Saab saama," kogeles krahw häbeneedes.

Krahwi uuele naijele meelbis see ütetus wäga. Ja sellest filmapilgust peale algas juureilma elu. Elu täis lõbu ja mõnujusi, nagu wõlta armastatakse.

Wähepeal käis krahwiproua ka ämmaemandat waa-tamas.

"Ma tahan, et mul laps oleks."

"Teie astusite dige jammu, minu juure tulles," wastas ämmaemand asjatundlikult, "jeda asja tunnen ma läbi ja läbi. Tunnete ennaft emats jaawat?"

"Jseäranis just mitte, aga fiiski. Mulle on ilus, meeldib laps tarwis."

"Obavam wdi kallim?"

"Kõige kallim. Moodsa ninaga."

Mõni päew hiljem kuulis krahw rõemuga, et tal poeg saab olema.

"Hästi ilus pois," kiitis ämmaemand meelitades "muustade juustega, roola pöstebeega ja siputab jalgu."

"Jalgu siputab?" päris krahw liigutatult.

"Ausõna. Kats jalga, ja mõlemaid siputab. Jse nägin."

"Kudas nägite. Ta on ju alles tulemas."

"Uga mina nägin," kinnitas ämmaemand kangekaelselt. "Miiugust last mõne teise käest alla kolmejada rublat ei saagi."

Krahw oli üpris wäga üllatatud ja sõitis mediumi juure.

Waimud puhkesid naerma, siis seletasid:

"Ämmaemand on medium. Sellepärast nägi."

"Noh, kui ta medium on, siis on teine asi," waigistas ennast krahw ja tundis ennast isa olewat.

See meeldis temale wäga.

Kodus ootas teda krahwiproua walmis lapsaga.

"Poeg. Kirjuta alla, et kätte oled saanud."

Suureilma elu laenetas edasi.

Ühel ilusal hommikul, kui poeg juba kaheljaaastane oli, hakkas ta äkki passihäällega rääkima, üle alumise moka sülitama ja nõudis, et temale nael mahorkat kingitaks.

"Mis jaoks tahad ja mahorkat?" küsis krahw kohtudes.

"See ei lähe. See on peenete kombete wastu."

"Eh, sind ka," wilistas pois. "Mis meil, maalritel, sellega pistmist. Tee tööd ja tõmba nina täis."

"Sina ei ole minu poeg," kirjutas wana krahw südame põhjal, "sina oled tödwoorimehe poeg."

"Ei, tödwoorimehel" parandas noor krahw.

"Ei, tödwoorimehel"

"Ei, tödwoorimehel"

Waielusesse segas ennast krahwiproua.

"Teil ei ole kumbagi õigust," ütles ta lahkelt, "ta on piimamehe poeg."

"Mina ju sulle ütlesin..." waigistas noor krahw wana krahwi. "Sina aga waidled ikka weel wastu."

"Meie peame endid lahutada lastma," õhustas krahw, "ma ei wõi seda kannatada, et minu poeg üle alumise moka sülitab."

"Selle eest maksetakse raha," tähendas naine. "Sina rahata lastes ju igakõik ennast iga päew lahutada."

"Mamma tunneb asja," aitas poeg omalt poolt.

"Keli miljon!" nõudis krahwiproua, "wõi muudu olen jurmani sinu lahutamata naine."

"Ei ole praegu raha," wastas krahw kuirwalt, läts jõe kõrgele kaldale, wahtis pooltundi wette, tõstis käed üle pea ja largas.

Kargas prokurori juure.

Kolm kuud püüdis teda pootshaatidega kõigeparemad adwokatid ja said wiimaks kätte.

* * *

Tähed nutsid.

Art. Buhow.

1917. a.

"Meie Matsi" tähtraamat

on ilmunud. Kümnes aastakäik. Tähtraamatus on kõik tarwilikud teated, kodumaa adresid, linnade juhid ja asunduste adresid. Balju huwitawat lugemist ja piltidega kaunistatud nalja. Hind 40 kop. Saada igast raamatukauplusest.

Õstmisega rutake, on wähesel arwul trükitud.

Leaduse kirjastus Tallinnas, Harju ja Riikliku uul. nurgal 46/15
Sisefääk Riikliku uul.

Seda ja teist sõjapäewilt.

Naisterahwaste kahewõitlus.

Daanimaal kutjus adwokatid F. proua oma mehe esimese naise kahewõitlusele.

Kolm aastat peale lahutust trehwas adwokat, kellel wahapeal juba teine naine oli, oma esimese naisega totku — ja endiste abikaasade wahel kujunes jällegi roman.

Teine naine sai juhtumisi teada, et mees teda petab, ja ta pani mehele ette, et see embtumba nendest waliks.

Kuid adwokat kõhles nii kaua, otfustamist meelega pikale wentades, et tema nüüdne naine tarwilikuts pidas äärmisi abinõusi tarwitusele wõtta ja oma wõistlejannale ette pani, kahewõitlusele tulla.

Kutse wõeti wastu.

Kahjuks ei teata ajaleht, kes seda kurbnalsakat lugu jutustab, misuguste sõjariistadega kahewõitlust peetakse.

Mõelake, püstolide wõi wihmawarjudega?

"Seategew" kõrts.

Wiina hind tõuseb järjekindlalt.

Siljuti tuli ühel Raasani adwokatil piduõhtul pudel ehjast kroonuwiina enampankumise alla — haawatud sõjameeste heaks.

Wastumine algas 25 rublast peale ja tõusis 375 rublani. Selle summa eest ostis ta mõisnik P.

Kort tõmmati sealjamas pealt ära ja uus omanik hakkas pudeli fisu napjude wii miiüma, napju hind tõusis 10 — 30 rubla wahel.

Sel kombel saadi 481 rubla — sõjahaawatute heaks.

Rohelised naisterahwad.

San-Franziskos on uus mood laiali lagunemas.

Naisterahwad hakkawad helerohelisi juukseid kandma.

Õfimine naisterahwas, kellel mõttesse tuli oma juukseid katusekarwa wärwida, ilmus teatrisse ja äratas seal inestust ja kadestust. Järgmisel õhtul wõis sealjamas teatris juba paarikümmend roheliste juustega naisterahwast näha.

Minufese juukseammija peale, kes seda kunsti tunneb, kudas juukseid ruttu ja kahjuta rohelisteks wärwida, jooksewad naisterahwad wormilikult tormi. Lähemal ajal awab ta omal igas linnajaos juusewärvimise osakonna.

On lootust, et warsti kõik San-Franzisko naisterahwad rohelisteks lähewad.

Sinnawalimised lähinewad. Selle kindla tundemärgina ilmus ajalehtedes teadaandmine, et nüüdsest peale ka korteriüürnikud weemaksu alla pandakse, sest et weemaks majaomanikkudele üffinda "praegu ajal üle jõu" käits.

Teiste sõnadega: "Herrad majaomanikud, waadake ja mõistke, kui isalikult linnawalitsus teie eest korteriüürnikkude tulul hoolitseb, ja walige seesama linnawalitsus jälle tagasi!"

Tiflisis ei ole ei sabasi, ei elufallidust, ei toiduainete puudust. Sgas kaupluses on tingimata tats seinapeal ja kus teda nähtawas kohas pole, on igal õhtjal digus seda nõuda. Ei leidu takki, makjab kaupmees 3000 rbl. krahwi.

Miiugune eestujulik lord ei kujunenud seal mitte korraga. Waid waja oli esmalt 3—4 kaupmeest-miljonäri ja paarjada wäikest kaupmeest puuri pista, ja kõik asi oli korras.

Tiflisis on kõite küllalt ja elu liigub seal nagu rahuajalgi.

Uus tõendus, et Wenemaal kõite küllalt on, waja ainult hea korraldus ja selle kindel läbiwiimine.

"Anna mulle kümmetuhat rubla ja ma olen kuu aja pärast miljonär!"

"Kudas nii?"

"Midagi ei ole lihtsam. . . Ostan, näitufeks, ihel päewal üle terve Tallinna kōit heringad ära. . ."

"Noh, ja mis siis?"

"Ei muud midagi, kui sadatuhat wōin kasu saada. Soolast ju inimene tahab, aga kust ja wōtab, kui heringaid ei ole? Kus on heringad? Heringaid miiin ütsinda mina, rubla tüll ja kallimalt. . . See on puhas äri. . . ilma efsimata. . . Ja nüüd kujuta omale ette, kui mitte ainult Tallinnas ütsinda, waid üle terve Wenemaa heringaid üles osta. . . Mis ja arwad. . . inimesed ägarwad, huluwad, nduawad. . . mäsuni wōib minna. . . aga kui kindel oled ja järele ei anna, wōib miljonisi teenida. . . Wōi jälle osta näitufeks saapawiks üles. Kurat teab, mis tuleb! Nāe, ametnikud ei saa teenistufesse minna, kui saapad puhas-tamata. . . Laulatused wōiwad pidamata jääda. . . Ja sul pole muud, kui kühwelda raha kōllu. . . Wōi jälle tint üles osta. . . Bürokratismuse masin jääb seisma. . . Kir-jandust ähwardab kriis. . . arwustajad poowad ennast üles. . . ajalehed ei ilmu. . . Di, oi, oi, mis kōit rahaga ei wōi teha, kui aga nuppu on!"

Leidub ka niisuguseid mehi, kelle süda puhas kui peegel. Niisugune on näitufeks krahw Delow-Dawōdow, näitle-janna Puare (Poiret) süüdistaja.

Zoome wäitke kattendi kohtu aruandest, mis tema südant aupaisufega kroonib:

■ ■ ■ Niisküsimustest selgub, et krahw peale selle, kui Puare peale kaebtufe juba prokurorile oli annud, weel Puare juure läks, temaga juttu ajas ja muu-fitat kuulas. Wangiwōdtmife päewal oli ta hom-mikul jällegi Puare juures ja suudles teda juma-laga jättes.

Kawal krahw. Armas krahw. Õrn krahw. Ainult, t üht tutawat lugu piiblist meelde tuletab. . .

Ja weelgi temast:

Sunnistaja adwokat Boldrow kinnitab, et krahw ütelnud: „ma pole loll, et teist korda naise wōtaksin.“

Ja ometi wōttis ta.

Mis sellest järgneb, mõistab lugeja ise. „Satir.“

Kahe kuu eest tōi mulle tödwoorimees Wiljandi waf-salift paki ära ja sai 4 rubla.

Kuu aja eest tōi ta jällegi paki ja sai 5 rubla.

Eila oli mul jällegi pakk sealt tuua ja kõigest otsumisest hoolimata ei saanud ma tödwoorimeest alla 6 rubla.

Samuti on lugu ka Wenemaal, ainult selle wäitke wa-hega, et woorimehed siin weel kui rohkem haritud inimesed hinda nõuda oskawad, seal aga enam ei oslagi.

„Utro Rossji“ jutustab liigutawa loo talupoegadest, kes Wladimiri kubermangus juures mõisas töötasid:

Mehed wōtsid oma peale pallide wedamise metjast.

Seni oli hind selle tōō eest järgmine: kahelksakummend kopikat jalamehele, rubla — hobusemehele.

Õõja läbi on inimestest puudus, toiduained kalliks läinud, ja mehed küsifid juure.

„Kui palju?“

„Rubla kahelksakummend kopikat pange mehe peale.“

Töötasid. Nädala pärast tulid uueste.

Palusid uueste palgalisa, aga tubliste, kopikatest enam ei räägitudki

„Rubla mehe peale.“

Wifatigi. Tähendab, nüüd sai igamees üle kahe rubla päewas.

Läks nädal möōda.

Ja jälle seefama lugu.

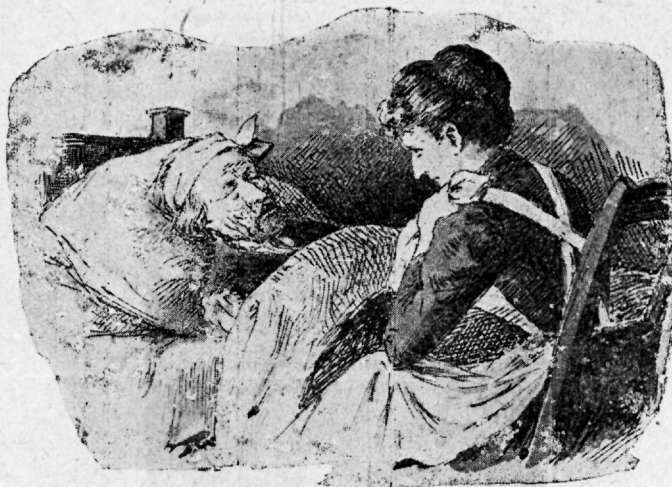
„Kui kahelordse palga annate, teeme töōd. . . Kui ei, tehke ise.“

Kafati järgmist nädalat ootama.

Ja ei petetud ennast ootufes. Mehed tulid uueste, kuid pijut lohmetanud nägudega.

„Palka oleks waja juure. . .“

„Itka weel? üle nelja rubla saatel kui palju siis nüüd?“

„Sa oled tihtilugu nii haige. Mis arwad, kui bige lä-heksid faardipanefa juure ja küsifid. . .“

„Efsimefeks, ei ole ma krahw, teifeks, ei ole ma miljo-nār Mis jaotks hakaksin ma oma sedagi wähest terwist ja aega niisu-guste rumaluste peale raistama?“

Mehed lohmetasid weel enam. Wastus oli ootamata ja algupärane:

„Ei tea. . .“

Walitfeja imestas:

„Kudas, teie ei tea? Kes siis peab teadma?“

„Jah, wana hinnaga on wōimata wedada, aga uut meie ei tea.“

Ernu kuni surmani

eht

üks üpris hale ja kurb pükste lugu.

Mina olin oma kandja pailaps. Efsialgul kattis ta oma iluste-wormitud käimawärta minuga ainult pühapäewiti. Kui ta aga siis minust enam sugugi lahtuda ei suutnud, pidin ma iga päew oma peremehe alumisi liitmeid warjama.

O, kudas ma seekord rōemustasin, kui ta mind umbsest, igasuguste lõhnadega täidetud kapiist wälja wōttis ja omale jalga ajas. Nüüd wōisin ma oma peremeest, kel äriasjus ühtelugu rohkeste reifimist oli, igalpool saata. Kas ei olnud see ometi üks hea asi? Muudugi! Ma wōisin ju nüüd laia ilma näha, ja nii mõndagi kasulikku ning hurwitawat kuulda ning näha.

Juba poolaastat ligemale kandis minu peremees mind iga päew. Täna pidi ta äriasjus jällegi kahelksaks päewaks ära sõitma. Tema perenaine oli mind parajaste tubliste läbi kōllinud, sest et ma enese weidi ära olin määrinud. Niisuguse süüteo eest sain ma alati keretäie pekka. Ja nii olin ma sellega juba ära harjunud. Minu peremees tõufis üles, waatles mind oma pilguga, proowis minu taskute wastupidawust, (sinna pistis ta hiljem suurema rahajumma) ja — reis algaski.

Ma olin rōemus, kui me eesmärgile olime jõudnud, sest et mulle pildad raudteesõidud sugugi meeltnõōda ei olnud; minu õrn wälimus kannatas nende all wāga. Wōderaste-majasfe, kus minu peremees igakord peatas, jäi ta kolmeks päewaks. See oli wastu õhtut. Teisel hommikul olid tal tähtsad äriksifed toimetufed ees. Seal läksin ma toolis olewa naelaga riibu, kelle pea lubatud piirist wälja ulatas. Meie

Wiifakas onupoeg pealinnast.

Dnutitar: „See Tallinn on küll üks hirmus pesatene.“

Dnupoeg: „Jah, aga hirmus pesa väga ilusa linnuga!“

riidlesime niilaua, kuni nael oma pea minusse torkas. Ja mis nüüd sündis? — Minu peremees tõusis üles ja — —? — See pagana naela pöngerjas oli mulle külje sisse silmapaistva haawa torganud. Ma wärisin terwest kehast, sest nüüd oli minu ilus wälimus ju rikutud.

Wiifakast latis peremees minu reostatud näo ülitruuega kinni, wõttis kübara ja kepi, ja lahkus toast. Ma aimasin midagi hirmsat. Ta astus lähemasse walmisriietekaplusse. — „Mul juhtus püksitega wälte äpardus, ehk lubasite mulle uued,“ sõnas ta wastutulewale sellile. „Aga olge head,“ tõnes ta edasi, kusjuures ta tuue tagasi läi ja minu peale näitas, „ehk leidub teil mõni paar just samasuguseid, nagu need siin.“ — Misugune minu meeleolu oli, kui minu peremees, kellele ma ometi niilaua aega alati truu olin olnud, uute püksitega ärist lahkus, seda ei suuda ükski juu ega sulg kirjeldada. Tuleriik sünnitas mulle tõsi muret.

Ma hakkasin ifegi wäheleha wiha selle mehe wastu, keda ma siamaale oma peremeheks olin tohtinud nimetada, kandma, kui ta minu asemel uued püksid, mis minu endise iluga kangelik wõistelda ei suutnud, jalga tõmmas. Selle peale pandi mind ilusaste kottu ja paigutati kasti sisse, milles siamaale minu wõistleja oli asunud, ja liutati kõrwale. Seal lamasin ma ainuühtsinda, terwest ilmaist lahutatud, ja ootasin, mis tuleriik toob.

Minu endine omanik sõitis täna edasi. Halemeel hakkas mul, kui ta minu wangimaja, ilma et ta minu peale ka ühtainust pilku weel oleks heitnud, jalaga woodi alla tõukas. Ta lahkus minuist kerge südamega. Kes teadis ette ütelda, misugune saatus mind ees ootas.

Ma kuulsin sammusi. Toatüdrul ilmus igasuguste harjade ja lappidega. Ma ehmatafin kangele ära, kui see rumal tüdruk haruldajelt kõwa asjaga, mida waremalt wististi harjats oli hülitud, minu elukorterit wastu tõukas. Kõhe toimetati minu liitru wangitoda toa keskele ja tehti lahti. Tüdrul waatles mind weidi aega naeratades, siis wõttis ta minu osawalt läe peale ja silitas mind õrnalt. Onnest järewal näol ruttas tüdruk minuga minema, sest ta oli enese arust õnnelikult leiduse teinud, mille kätte toimetamise eest teda suupõliline kiitus ja ifegi jootraha wõisid oodata. Tüdrul andis minu wõerastemaja omaniku kätte, kes lähtu mind uueste sisse pakkis ja uueste minu pereme-

hele, kes juba ära oli reisinud, posti laudu järele saatis, nähtawaste arwamises olles, et ma juure rutuga maha olen unustatud.

Päew hiljem nägin ma oma endist omanikku jällegi. Miks ei olnud ta ometi oma ärareisu eel ütelnud, et ta minuist lahti tahab saada? Ja nüüd wälts ta terwe oma wiha minu waese olewuse peale. Ta wistkas minu pörandale, tallas mind jalgadega, nii et minu parandamata haaw mitme sentimeetri wõrra pitematks wenis, ja heitis siis haalamatast kõrwalseiswa tooli peale.

Kui see kõwajüdamega inimene ära oli läinud, leidis toatüdrul mind niisuguses olekus, nagu peremees jätanud oli. Tüdrul wõttis mind enesega kaasa. Ma ei teadnud aimatagi, mis ta minuga teha mõtles. Peagi pidin ma seda aga teada saama. Ühe sulase karmid läed haarasid minuist kinni, mind riputati üles ning tolgiti läbi, et jalajälgi, mis peremees mulle mälestuseks jätanud, minu küljest ära häwitada. Siis wiidi mind tähtsujeta „haawaarsti“ juurde, kes minu tolnewa haawa kinni õmblis, ilma et ta mind enne unerohuga magama oleks pannud. Selle „operatsiooni“ järele „masseeriti“ iga wähem kui tortjute ja wõldite minuist wälja, nii et ma jälle täitsa noor ning ilus wälja paiskisin. See töit sündis waewalt nelja tunni jooksul.

Kui see mees, kelle armualune ma waremalt olin olnud ja keda ma oma peremeheks olin tohtinud nimetada, oma tuppaa astus, ei imestanud ta mitte wähe, kui ta mind niisuguses nooruswärskestuses toolileeni peale riputatud nägi olewat. Ta heitis aga minu ja kinnidummelud haawa peale ainult mõõdamines kerge pilgu, „operatsiooni“ ja „masseerimise“ arwe leidis ta sealtjamaist laua pealt. Ma nägin väga selgeste, kudas ta otjaesijel wiha pärast sooned üles paisusid, — igatahes aga mitte niiwäga „arsti arwe“ pärast, kui selle üle, et mind jälle tale kaela oli topitud, ilma et ta seda oleks tahtnud.

Döfel enne oma tojusditi pistis ta wahpeal aradiendatud arwe minu tasku, rullis mind tugewaste kottu, massis pakju paberi sisse ja — wistkas minu niuwissi atrast wälja. Miks ei kinninud ta mind ometi sulajele, kes minu igatahes mõlemi käega wastu oleks wõtnud?

Alknaist alla lendamine ei teinud mulle suuremat wiga; ma kullusin wõerastemaja wastas olewale puiestele pehme rohu peale.

Seal saatsin ma õõ mööda. Koidu-ajal tõsteti mind üles. Dirnja wälimusega ifik, kes küll mõne puiesteepingi peal õõmajal oli olnud, wõttis mind oma kätte. Ah, kudas ma kartma hakkasin, kui ma selle peale mõtlefin, et ma oma eludhtu ühe hulguise käimawärkide kattena mööda pidin saatma.

Uji läts siiski teifiti, kui ma arwata wõisfin. Onnest järewal näoga lahkus tobuta rändaja puieistikust, et nii ruttu, kui wähegi wõimalik, maantele wälja jõuda, et seal mõne kivi taga wõi kraawis mind omale jalga ajada. Kuid jaatuse teed on imelitud . . .

Waewalt oli ta oma jalad uulitsale tõstnud, kui tema ifik kõhe üht linnawahti haruldajelt huwitama näis hakkawat. Weel enam aga näisfin mina, kes ma hulguise kaenlas tofukeeratult wiibisin, linnawahti huwitawat.

„Kust te selle pakki olete saanud?“ kuulsin ma linnawahti küsawat.

„Ma — ma leidfin ta,“ wastas hulguis nii, nagu lugu tõdeste ta oli olnud.

„Leidsite? Wõi nii? Tulge minuga politseisse kaasa.“

Mul oli tõdeste südamest kahju, et minu leidja tõendust uskuda ei tahtnud. Aga siiski olin ma ka sedawõrd uhke, et ennaist wahela ei geganud.

Politseis waadati ja uuriti mind hoolega läbi, kusjuures politseimehed minu „arstimise arwe“ juhtusid üles leidma. Selle dokumendi põhjal jõudsid ifandad kindlale otjufele, et see näruene hulguis mind kahtlemata oli warastanud. Ja waene mehite toimetati trellede taha.

„Haawaarst“, kes neli tundi minu kallal kibedaste töös oli olnud, tundis mind kõhe ära, niijamuti ka wõerastemaja sulane. Ja toatüdrul ütles esimehe pilguga, et ma 17. numris korteris olnud herra oma olewat, kes täna döfel ära

õitnud. Rahtlemata olla siin wargufega tegemist, sest see herra lastnud päew enne oma arastitu mind alles „arstida“.

Selle peale wiidi mind wõerastemajasse tagasi, ja sealt saadeti mind neljakünelise, pika kirja saatel postiga jälle endisele peremehele järele.

Ja kolmas kord waatasin ma sellele mehele jälle näkku, kes ennast nii alatult minu wabastanud oli. Ta naeris! Nii truusti püüa polnud tal wist kunagi weel olnud.

Seelord tegi ta, mis ta juba ammu olets pidanud tegema: ta kinkis mind ära. Tema perenaine oli selle õnne osaline. Nüüd aga alles algas mulle päris kannatusaeg. Perenaine loikas mind pooleks ja tegi minuist kahed püüsid, nimelt oma kabele poisipõngerjale. Ja misjused minu elupäewad nüüd olid, sellest ei maksa parem mitte rääkida: mind tallati, minuga roomati mööda põrandat ringi, ja said poisid peksa, siis itka mina ühes nendega, sest karistamisjuhinas ei jattunud perenaisel enam aega mind tarwilist kohast eest ära tõmmata . . .

Ma ootasin juba igatjusega surma. Minu teha oli üleni autust, täis ja tükkideks rebitud. Perenaine wistas minu esialgul närude kotti, et siis pärastpoole mind sealt jälle wälja tuhnida. Siis lõigati mul kõlbulisemad kohad wälja, ja tehti minuist jalawaip. Ja nüüd olen ma igapäew jalgadega tallata, ja ma näen juba ette ära, et nii wiletja eluwüsti juures minu waewane elutuluke juba mõne aastaga kustunud on . . .

Wabalt -nosu.

Trükiwabadus.

Wene keelest D. Suurjõpp.

Politseiametnikud tulid ajalehe toimetaja juure:
„Olge heats, tulge meiega wangimajasse!“
Wäga aeglaselt awaldas toimetaja oma nõusolekut. Pani palitu selga, mütsi pähe, kalossid jalga ja läks ühes. Ütse ees ootas toimetajat tõld. Waiksest istus ta tõlda ja tõmbas mütsi filmade peale.
„Alles siis, kui tõld liikuma hakkas, küsis ta:
„Mispärast teie mind siis istuma tahate panna?“
Teiele olets jeadu järele niisuguse küsimuse peale kaelamööda antud, oli ju ometi konstitutsiooni aeg . . .
Toimetaja ei olnud aga midagi muud kui toimetaja ja ta kaela ei puudutatud, waid tale wastati weel:
„Teie wangistusets on jada põhjust olemas.“
„Ohoo!“
„Eimene põhjus on, et teie toimetaja olete!“
„Küllalt!“ — segas rääkijat teine wangiwijateft.
Ja toimetaja mõistis, et ta elutust küllalt on, et teda wangistada, ja et see esimesets põhjust on . . .
Toimetaja pandi istuma.
Kuid toimetajal olid sõbrad, kes otsustasid, et see asi „nõnda ei wõi jääda“. Harilik surelik olets muidugi rahulitult oma aja ära istunud.
„Kuidas wõib toimetajat ometi wangistada, inimest, kes hoolas ja korralik ning kõrtidele eesmärgiks on!“
Ja sõbrad hakkasid tõõtama. Nad tegid otsusets ühe tähtsa ametniku poole pöörata. Ametnik wõttis toimetaja sõpru lahtelt wastu, ja küsis, kui teada oli saanud, mispäraft nad tulnud:
„Mispärast teda siis istuma pandi?“
Sõbrad wastasid:
„See ongi see asi, teie kõrgeausus — ta on päris ilma põhjusteta kinni!“
„See ei wõi olla, et ilma põhjusteta!“ sõnas ametnik.
„Aga kes käsks teda kinni wiia?“
Sõbrad nimetasid kinniwõtja nime.
„Ah see?“
Ametnik naeratas lõbusalt ja lisas juure:
„See wõib ka ilma põhjusteta . . .“
Lootusetsäde tärtas toimetaja sõprade südamesse.
„Kuidas, kas käsate teda wabastada, teie kõrgeausus?“
„Mis weel!! Ceda ei wõi . . .“

Säbemata.

„Mis teie mõtlete, kas leiduks ükski mees, kes ilma waletamata oma abikaasale wõiks öelda: „Sina oled see esimene naene, keda mina olen armastanud!“

„Oh, ja!“

„Muidugi olete teie ise see ilmsüüta!“

„Mina mitte, aga — Adam!“

„Aga teie ise arwasite heats praegu ütelda, et see wõib ka ilma põhjusteta. Teie püha tohus . . .“

Ametnik mõtles järele.

„Waadate,“ ütles ta wäitse waheaja järele, „nõnda on wõimata. Üks ametnik paneb wangi, teine wabastab. . . Tuleb nõnda wälja, nagu loetats ilma sõlmedeta!“

Siin waatas ametnik toimetaja sõprade peale lahte, peaaegu paluwa pilguga ja sõnas taja:

„Las ta parem istub . . . Waat' kus weel asi! — kolm kuud! Istugu see aeg ära, siis wõib rahuga minna. . . Minult kolm kuud kõigest. . . Mis?“

Sõbrad ei tahtnud sellest kuulda, waid ajasid weel wabastamisest juttu.

Nad läksid teise riigiametniku juure. Wiimane wõttis neid tagasihoidlikult kuid siiski lahtelt wastu.

„Teie kõnelete, inimene on süütalt kinni pandud?“

„Täitja tõsi,“ ütlesid sõbrad, „ta ei ole midagi teinud, kuid pandi istuma. Ta oli aus toimetaja . . .“

Siin segas ametnik järsku nende kõnet.

„Lubage, enne ütlesite, et ilma süüta inimene istuma on pandud, ja nüüd räägite, et toimetaja. . . ütlege selgeste, kas inimene eht toimetaja? . . .“

„Kll . . . ta . . . kas toimetaja siis inimene ei ole?“

„Muidugi mitte. Inimese tohus on kodu istuda, aga mitte türmis . . .“

Siis tuli ametnikule meelde, et ta hiljuti kellegi kõrgema isikuga trükiwabaduse poolt oli rääkinud ja ta küsis, tooni muutes:

„Mis wõin ma siis teie toimetaja heats teha?“

„Rääkige teda wabastada!“

„Waat, seda ma just ei wõi teha!“

„Mits?“

„Ei wõi ütelda, miks. Ütlen teile ainult järgmist: Ma mul on hea tuttaw wangis . . .“

„Kah toimetaja?“

„Palun ilma autootamifeta . . . Minu tuttaw on aus inimene. Ta istub soldatite saabaste pärast. . . Ja ma ei wõi midagi teha. Pean nüüd teiste ametnikkude poole pöörama ja ühendatud jõul oma tuttawa wabastama.“

Minufene troost.

Armujumal. „Salloh! Proua Kraan? Siin armujumal. Tere hommikust! Koh, kas elate oma mehega õnnelikult?“

Proua Kraan. „Ragu toer ja last. Iga päevaga muutub meie vahelorb halvemaks. Ta on päris wanadelus ise!“

Armujumal. „Kas tal siis juba sarved pähe kasvafid?“

Proua Kraan. „Weel mitte, aga minufene troost on mul, et nad tal warsti kasvama hakkavad —“

Oh seda häda!

Oh seda häda härja suuru, walu wallaskala suuru, mis nüüd maitswad majamehed, majamehed, sajamehed iilirijeadust seletades, wennapäästjat wemmeldades: kaulakafu on kadunud, iiliri enam ei jää üle „Lõwis“ lõbuga lõfida, kõri laudu kõhtu lasta . . . Kõit, kes punasemal päewil olid hoolsad hoopa andma, kanged „rahwa“ kafu kaitsma, kapitalil kadu hülidma, kiruwad nüüd kiristades, et ei tohi iiliri tõsta, kapitali kaswatada waeze rahwa waewa wiljal, lehwemate kulu kulul . . . Nüüd kõit ihnsad linnaifad, enne punased kui purpur, süsimustaks muhenenud, pigimustaks pihunenud, aiatawad halebaste, et pole luba lufitaga majast enam manti wõtta, teiste teened tarwitada, teiste kulul kuuljad olla . . . Enne oli elu hea ja hele: pandi mafu majal manu, majamees siis muretumalt iilirnitule iiliri lihas, nii et kõrge mafu kiuste kafu kasvaw veelgi tangem . . . Nüüd kuid: tallele weel lihad, kui on teelukäst ju käes: muudkui kõi kord ka ise kõrgendused o m a f t koiist . . . Sellep on häda härja suuru, walu wallaskala suuru majameestel marjufestel, sajamestel saiafestel. Ei nüüd aita aiatused, ei nüüd päästa pärimised: muudkui mafu ise mafud koides kord omast koiist . . .

Üüriline.

Toimetaja sõbrad laskid ametniku juurest kurtwalt minema, aga ei mõtelnudki weel oma sõjariistu maha panna. Kolmas ametnik ei wõtnud neid wastu, ta neljas, wies . . .

Minult kuues ametnik wõttis toimetaja saatusest osa ja lubas järele kuulata, kuidas asi on.

Kui ta asja järele kuulanud, lastis ta toimetaja sõbrad oma juure kutsuda ja ütles:

„Ma sain teada, et teie sõber tõepoolest ilmafiituta kannatanud on. Anna sõna, et ta wabastatakse!“

„Suur tänu,“ wastasid sõbrad. „Kuid teba ei ole tarwis wabastada. Juba kaks kuud tagasi lõppes ta wangistuseaeg ja ta on waba.“

„Kas tõeste?“

„Jah, waba. Kaks kuud tagasi mafis ta peaaegu kolmelordse trahwi . . .“

Ametniku nägu hiiigas.

„Kas näete!“ hüüdis ta waimustatult. „Wabastati Toimetaja, — ja siiski wabastati! Ja teie räägite weel, et meil trüüwabadust ei ole . . .“

Toimetaja sõbrad waitisid, trüüwabadust kartes.

Sellel on weel aega. Proua Muli (kohtuniku juures): „Kas ma wõin oma mehe kohtusse kaebada, sellepärast, et ta mulle suu pihta lõi?“

Kohtunik: „Ja muidugi, kuid peate ühes oma mehega tulema.“

Proua M.: „See, siis tulen ma kuu aja pärast tagasi.“

Kohtunik: „Mispärast siis mitte nüüd kohe?“

Proua M.: „Ja, teate, herra kohtunik, kui tema mind lõi, siis wirutasin ma temale taignarulliga wastu pead. Nüüd on ta hospitalis ja arstid ütlewad, et ta enne kuud hospitalist wälja ei saa.“

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkest tõehele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.